

รายงานผล การถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

วิรัตน์ ประยูรพงษ์

ตำแหน่ง ประธาน ศพก.

อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี

**สำนักงานเกษตรอำเภอศรีมหาโพธิ์
จังหวัดปราจีนบุรี**

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๐ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายวิรัตน์...ประยูรพงษ์...
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๖/๑ ม. ๓ ต. นางกุ้ง อ. ศรีมหาโพธิ จ. ปราจีนบุรี.....
โทรศัพท์๐๙๑-๘๒๗-๐๘๗๔..... Facebook:..... วิรัตน์ ประยูรพงษ์..... Line :๐๙๑๘๒๗๐๘๗๔.....
๔. ปีเกิด พ.ศ.๒๕๔๗.....
๕. สถานภาพ..... ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง.....
๖. ระดับการศึกษา..... ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) การบัญชี.....
สถาบันการศึกษา..... วิทยาลัยการอาชีพปราจีนบุรี.....
คณะ/สาขาวิชา..... การบัญชี.....
๗. อาชีพปัจจุบัน.....
☒ ๗.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ ๗.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....
๘. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๒๕๐,๐๐๐.....บาท/ปี
๙. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๗.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก.....ข้าว.....
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน.....๑..... แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
แปลงเรียนรู้เป็นแปลงผลิตสินค้าเกษตรของนายวิรัตน์...ประยูรพงษ์...เกษตรกรต้นแบบ...ประธานศูนย์เรียนรู้
การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ ในการสาธิตวิธีดำเนินการและผลสำเร็จ
ให้แก่เกษตรกรในชุมชนได้เรียนรู้

ภาพแปลงเรียนรู้สาธิตพันธุ์ข้าวคุณภาพดี

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๑๑.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานเรียนรู้เป็นจุดเรียนรู้กิจกรรมเฉพาะเรื่องที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้. เพื่อใช้. แสดงของจริง. และใช้ในการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนรู้ได้เห็นและนำไปปฏิบัติต่อเนื่องได้. ดังนี้

๓.๑. ฐานเรียนรู้การจัดการดิน : ฝึกอบรมการเก็บตัวอย่าง และตรวจวิเคราะห์ดิน. การถ่ายทอดความรู้ พร้อมตรวจวิเคราะห์ดินแก่เกษตรกรในชุมชนได้. การผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ. พร้อมทั้งการผลิตฮอร์โมนไข่ จุลินทรีย์หน่อกล้วยซึ่งเป็นการลดค่าใช้จ่าย. ปังจ้ยในการผลิตข้าว. และทำให้เกิดความปลอดภัยทางด้านสุขภาพแก่เกษตรกรและได้รับให้เป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีพัฒนาที่ดิน. จากสถานีพัฒนาที่ดินปราจีนบุรี

๓.๒. ฐานเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก : ประชาชนอำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่. ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและจะอาศัยการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมนอกภาคการเกษตร. เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจทางการเกษตรเป็นสินค้าที่ส่งออกที่สำคัญ. การเกษตรได้รับผลกระทบจากการซื้อปุ๋ยเคมีที่มีราคาสูงมากส่งผลกระทบต่อราคาต้นทุนการผลิตสูงขึ้น. ประกอบกับความนิยมทำการเกษตรเคมีมากกว่าวิธีรูปแบบตามธรรมชาติ. การใช้ปุ๋ยเคมี. เพื่อการเกษตรของเกษตรกร. มีแนวโน้มมากขึ้น. การใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณมากแทนธาตุอาหารที่เป็นอินทรีย์วัตถุและการใช้สารเคมีฆ่าแมลงแทนสมุนไพร. เพื่อการกำจัดศัตรูพืชก่อให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ

ภาพฐานเรียนรู้เทคโนโลยีพัฒนาดิน และฐานเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก

๓.๓. ฐานเรียนรู้การผสมปุ๋ยใช้เองตามค่าวิเคราะห์ดิน. การตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อหาปริมาณธาตุอาหารในดิน. แล้วนำข้อมูลนั้นมาใช้ในการผสมปุ๋ยให้ได้สูตรที่เหมาะสมกับชนิดของพืชและสภาพดินนั้นๆ. ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรประหยัดต้นทุน. ทำให้เกษตรกรสามารถเลือกซื้อแม่ปุ๋ยในราคาที่ถูกลงกว่า. และผสมในปริมาณที่เหมาะสมกับความต้องการของพืชและดิน. ทำให้ลดต้นทุนค่าปุ๋ย. ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้การใช้ปุ๋ยที่เหมาะสมกับความต้องการของพืชและดิน. ทำให้พืชได้รับธาตุอาหารที่เพียงพอ. ส่งผลให้พืชเจริญเติบโตได้ดี. ผลผลิตมีคุณภาพและปริมาณมากขึ้น. ทำให้ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม. การใช้ปุ๋ยที่เหมาะสมกับความต้องการของพืชและดิน. ช่วยลดการสูญเสียธาตุอาหารลงสู่แหล่งน้ำและดิน. ทำให้ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม.

ภาพฐานเรียนรู้การผสมปุ๋ยใช้เอง

๓.๔. ฐานเรียนรู้การบริหารจัดการศัตรูพืช เป็นการผลิตสารชีวภัณฑ์ที่มีการผลิตเชื้อราบิวเวอร์เรีย ในการป้องกันและกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แมลงศัตรูพืชในนาข้าว พร้อมทั้งได้มีการผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาบนข้าวฟ่าง แซ่เมล็ดพันธุ์ก่อนการหว่านข้าวทุกครั้ง ใช้ในการป้องกันรักษาโรครากเน่า-โคนเน่า

๓.๕. ฐานเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นฐานที่ให้ความรู้ทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน, ด้านปศุสัตว์, ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ฯลฯ เป็นฐานที่ให้ความรู้ทางการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่าทางการเกษตร และได้นำหลักคิดและแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่การเกษตรของศูนย์เรียนรู้ฯ ให้เกิดประโยชน์และสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่เกษตรกร

ภาพแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่

๓.๖. ฐานเรียนรู้ปศุสัตว์ (ไก่ไข่) การเลี้ยงไก่ไข่ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักขั้นตอนการเลี้ยงไก่อย่างถูกวิธี ส่งเสริมอาชีพและรายได้จากการเลี้ยงไก่ไข่ และสร้างความรู้เรื่องสุขภาพสัตว์ การจัดการฟาร์ม และความปลอดภัยของอาหาร

๓.๗. ฐานเรียนรู้ประมง ฐานเรียนรู้ประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดเพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ ให้ผู้เรียนรู้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ ส่งเสริมการบริโภคโปรตีนจากสัตว์น้ำในครัวเรือน เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักของชุมชน

ภาพฐานเรียนรู้ด้านประมง

๓.๘ **ฐานเรียนรู้ด้านบัญชี** ความรู้บัญชีเบื้องต้นเพื่อการออม การวางแผน และการประกอบอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนรู้หลักการบัญชีเบื้องต้น เพื่อส่งเสริมทักษะการจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายอย่างเป็นระบบ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านบัญชีในการประกอบอาชีพ/กิจกรรมสหกรณ์/ธุรกิจ

ภาพการบันทึกบัญชีของครูบัญชีอาสาดีเด่นระดับภาคตะวันออก

๓.๙ **ฐานเรียนรู้ฝนหลวง** ฐานเรียนรู้ฝนหลวง” เป็นการนำองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และพระราชมณเฑียรกิจของในหลวงรัชกาลที่ ๙ มาถ่ายทอดให้ประชาชนเรียนรู้โครงการพระราชดำริฝนหลวง และหลักการทำฝนเทียม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดและกระบวนการทำฝนหลวง สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของในหลวง รัชกาลที่ ๙ และสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์น้ำและสิ่งแวดล้อม เนื้อหาหลักที่ควรมีในฐาน ความเป็นมาของโครงการฝนหลวง พระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ ๙ เริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ แก้ปัญหาภัยแล้งของเกษตรกรทั่วประเทศ หลักการทำฝนหลวง ยั่วยุ (Agitation): สร้างเมฆ โดยหว่านสารเคมี เช่น ยูเรีย เกลือแกง เลี้ยงเมฆ (Fattening): เพิ่มความหนาแน่นของเมฆ โจมตี (Attacking): ทำให้เกิดการควบแน่นและตกเป็นฝน โดยใช้สารเช่นแคลเซียมคลอไรด์ ใช้เครื่องบินเป็นพาหนะในการหว่านสารบนชั้นบรรยากาศ และประโยชน์ของฝนหลวง ในการบรรเทาภัยแล้ง เพิ่มน้ำต้นทุนในเขื่อน ช่วยเกษตรกรและป่าไม้ ลดมลพิษในอากาศ (ฝน PM๒.๕)

ภาพคณะกรรมการฝนหลวงระดับจังหวัด และอาสาฝนหลวงดีเด่น

๓.๑๐. ฐานเรียนรู้เทคโนโลยีการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว กระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีด้วยเทคโนโลยีการคัดแยก เพื่อให้ผู้เรียนรู้กระบวนการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าวอย่างเป็นระบบ ถ่ายทอดความรู้เรื่องเทคโนโลยีและเครื่องมือในการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ และส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์คุณภาพในระดับชุมชนหรือเกษตรกร เนื้อหาหลักที่มีในฐาน ความสำคัญของเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี เพิ่มผลผลิตต่อไร่ ด้านทวนโรคแมลง ให้ต้นข้าวเจริญเติบโตสม่ำเสมอ ลดการใช้สารเคมี หลักการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว แยกเมล็ดพันธุ์ที่สมบูรณ์ออกจากเมล็ดลีบแตกหัก หรือสิ่งเจือปน พิจารณาจาก ขนาด น้ำหนัก สี และความสมบูรณ์

ภาพเทคโนโลยีการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว

๓.๑๑. ฐานเรียนรู้เทคโนโลยีตู้อบพลังงานแสงอาทิตย์ จากการศึกษาดูงานกลุ่มแม่บ้านผู้แปรรูปปลาตากแห้ง ซึ่งพบกับปัญหาแมลงวัน และแสงแดดที่ให้ความร้อนได้ไม่สม่ำเสมอ นายวิรัตน์จึงได้คิดค้นตู้อบขึ้นมา ซึ่งสามารถป้องกันแมลงได้ มีน้ำหนักเบา ให้ความร้อนสูงและสม่ำเสมอสามารถใช้งานได้ดี เช่น การทำปลาแดดเดียว เนื้อแดดเดียว กุ้งยอบ เป็นต้น

ภาพเทคโนโลยีตู้อบพลังงานแสงอาทิตย์

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๓.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน.....๑๑.....หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๔.๑.๑ การลดต้นทุนการผลิตข้าว
- ๔.๑.๒ การปรับปรุงบำรุงดินสำหรับนาข้าว และพืชอื่นตามความเหมาะสม
- ๔.๑.๓ การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดี
- ๔.๑.๔ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว
- ๔.๑.๕ การปลูกและดูแลรักษาข้าว
- ๔.๑.๖ การป้องกันและการจัดการโรคและกำจัดศัตรูข้าว
- ๔.๑.๗ การพัฒนาคุณภาพผลผลิตข้าว
- ๔.๑.๘ การจัดทำมาตรฐานการผลิตข้าว (GAP)
- ๔.๑.๙ การจัดการด้านการตลาด
- ๔.๑.๑๐ การแปรรูปและการเพิ่มมูลค่าผลผลิตข้าว
- ๔.๑.๑๑ การผลิตตามกิจกรรมแปลงใหญ่ข้าว
- ๔.๑.๑๒ ความรู้ด้านการเกษตรทางเลือกในการผลิต

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน.....๔.....หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๔.๒.๑ เศรษฐกิจพอเพียง
- ๔.๒.๒ เกษตรทฤษฎีใหม่
- ๔.๒.๓ เกษตรผสมผสาน
- ๔.๒.๔ การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน.....๑๐.....หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๔.๓.๑ การจัดทำบัญชีฟาร์ม
- ๔.๓.๒ การเพิ่มมูลค่าการผลิตและการแปรรูปข้าว
- ๔.๓.๓ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในบ่อพลาสติกและกระชังบก
- ๔.๓.๔ การเลี้ยงสัตว์และป้องกันโรคระบาดของสัตว์
- ๔.๓.๕ การบริหารจัดการน้ำและใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
- ๔.๓.๖ การส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร องค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน
- ๔.๓.๗ แผนธุรกิจการตลาดสินค้าเกษตรชนิดข้าว
- ๔.๓.๘ การจัดการระบบนิเวศวิทยาในนาข้าว
- ๔.๓.๙ อาชีพเสริมเพิ่มรายได้ หรือหลักสูตรอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของชุมชน
- ๔.๓.๑๐ การปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการผลิตข้าว

Certificate of IPM Completion

Presented to

Mr. Virat Prayoonpong

on
the 18th day of May, 2000
for having successfully completed the
TRAINING OF TRAINERS COURSE
in the Rice Integrated Pest Management Programme
from February 7th - May 26th, 2000 in Ayuttaya province, Thailand

Thai Education Foundation

Dr. Sunthorn Samanachai
Dr. Sunthorn Samanachai

Department of Non-Formal Education, Thailand

Dr. Tanwadee Kanchanachai
Dr. Tanwadee Kanchanachai

The FAO Programme for Community IPM in Asia

Dr. P. D. D. D. D.
Dr. P. D. D. D. D.

ประกาศนียบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์

ได้เข้ารับการฝึกอบรม Model Smart Farmer ปี ๒๕๖๔
หลักสูตร “เพิ่มขีดความสามารถของชาวนาดันแบบ”

ขอให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(Signature)
(นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์)

(Signature)
(นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์)

ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๒

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

มอบประกาศนียบัตรนี้ให้เพื่อแสดงว่า

นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์

ได้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

“ปราชญ์ชาวบ้าน ๔ ภาค เพื่อสนับสนุนการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ”

ณ โรงแรมอภัย โสมนัส จังหวัดเพชรบุรี

ให้ไว้ ณ วันที่ ๗ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๔

(Signature)
(วิเชญ โครกภูมิ)

ผู้อำนวยการศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๒

กรมฝนหลวงและการบินเกษตร

ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้เพื่อแสดงว่า

นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์

ได้ผ่านการฝึกอบรมอาสาสมัครฝนหลวงภาคตะวันออก

โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดอาสาสมัครช่วยบริหารจัดการฝนหลวง

ณ สวนนงนุชพัทยา อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๙ มกราคม ๒๕๖๓

(Signature)
(นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์)

(นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์)

ประกาศนียบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์

ได้ผ่านการฝึกอบรม Smart Farmer

“หลักสูตร การพัฒนาสู่การเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง ดันแบบด้านข้าว”

ขอให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

(Signature)
(นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์)

(นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์)

กรมส่งเสริมการเกษตร

ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์

เป็นอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อสม.) ครบวาระ ๔ ปี

ได้รับการยกย่องเชิดชูเป็นผู้มีจิตอาสา เสียสละ และดำรงเอกลักษณ์ความเป็นเกษตรกรที่ดีสืบไป

ขอให้ความสุข ความเจริญตลอดไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๒ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

(Signature)
(นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์)

(นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์)

กรมส่งเสริมสหกรณ์

ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ ๔

วุฒิบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์

ได้ผ่านการอบรมโครงการสร้างวิทยากร หลักสูตร “การใช้และบำรุงรักษาเครื่องจักรกลการเกษตรขนาดเล็ก”

ระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๗ เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

(Signature)
(นายประเสริฐ เจริญ)

ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ ๔

(Signature)
(นายประเสริฐ เจริญ)

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

ชื่อหลักสูตร “เทคโนโลยีการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการผลิต”

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๑. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการและกระบวนการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว
๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสม
๓. เพื่อยกระดับมาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีคุณภาพตามมาตรฐานรับรอง
๔. เพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเกษตรแบบยั่งยืน

กลุ่มเป้าหมาย

๑. เกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
๒. สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน / วิสาหกิจชุมชน / กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว
๓. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
๔. นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป

โครงสร้างหลักสูตร (ระยะเวลา ๑-๓ วัน)

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว ความสำคัญของเมล็ดพันธุ์คุณภาพ ประเภทของเมล็ดพันธุ์ (พันธุ์หลัก, พันธุ์แนะนำ) และหลักการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตามมาตรฐานกรมการข้าว

เทคโนโลยีการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ การคัดแยกด้วยมือ (แบบดั้งเดิม) เครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ขนาดเล็ก/ขนาดกลาง ระบบสายพาน/เครื่องคัดแยกด้วยลม (Air-screen cleaner) เครื่องคัดตามน้ำหนัก (Specific Gravity Separator) และเครื่องคัดด้วยระบบภาพ (Optical Sorter)

ขั้นตอนการคัดแยกที่มีประสิทธิภาพ

๑. การเตรียมเมล็ดพันธุ์ก่อนคัดแยก
๒. วิธีการทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์
๓. การทดสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ (ความงอก, ความชื้น, การปน ฯลฯ)

การฝึกปฏิบัติ (Workshop)

๑. การใช้เครื่องคัดแยกจริง
๒. เปรียบเทียบผลการคัดแยกแบบต่าง ๆ
๓. การทดสอบคุณภาพหลังการคัดแยก

แนวทางการตลาดและการจัดจำหน่าย

๑. การรับรองมาตรฐานเมล็ดพันธุ์
๒. ช่องทางตลาดเมล็ดพันธุ์
๓. การบรรจุ แพ็กเกจ และการเก็บรักษา

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้และรู้วิธีการเรียนรู้

๑. บรรยาย / วิดีทัศน์
๒. เรียนรู้แบบกลุ่ม / กรณีศึกษา
๓. ฝึกปฏิบัติจริงกับเครื่องจักร
๔. เยี่ยมชมสถานประกอบการต้นแบบ (ถ้ามี)

วิทยาการ

๑. ศูนย์วิจัยข้าวปราจีนบุรี
๒. สำนักงานเกษตรอำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี
๓. เกษตรกรต้นแบบที่ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

๑. ผู้เรียนสามารถคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าวได้ตามมาตรฐาน
๒. เพิ่มผลผลิตและรายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์คุณภาพ
๓. ลดต้นทุนและลดการสูญเสียจากเมล็ดพันธุ์ด้อยคุณภาพ
๔. เพิ่มความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อเกษตรกรรมยุคใหม่

เครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว ได้รับความสนใจจาก
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เข้ามาศึกษาการทำงานและนำองค์ความรู้
ไปเผยแพร่ต่อไป

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

๕.๑ ศึกษาและทำความเข้าใจกรอบแนวทางของแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด นโยบายด้านการเกษตร แนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด ผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ ประกอบด้วย สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี สถานีพัฒนาที่ดินปราจีนบุรี สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี ศูนย์วิจัยข้าวปราจีนบุรี ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปราจีนบุรี โครงการชลประทานจังหวัดปราจีนบุรี โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบางพลวง สำนักงานประมงอำเภอศรีมหาโพธิ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอศรีมหาโพธิ สำนักงานเกษตรอำเภอศรีมหาโพธิ เจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานสำนักงานเกษตรอำเภอศรีมหาโพธิ และเกษตรกรต้นแบบ ร่วมให้ข้อมูลประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอศรีมหาโพธิ

๕.๒ แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๕.๒.๑ การให้ข้อมูล (Informing) เกษตรกรต้นแบบร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร แก่คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอหรือผู้ดำเนินการโครงการ

๕.๒.๒ การรับฟังความคิดเห็น (Consulting) ให้หน่วยงานแสดงความเห็น เสนอแนะแนวทางที่ต้องการในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๕.๒.๓ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Deciding Together) ประชุมร่วมกันกับคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ เพื่อกำหนดแนวทางหรือเป้าหมายของแผนพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และนำส่งข้อมูลแผนการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ส่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อนำแผนพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เข้าที่ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร ระดับจังหวัด เพื่อให้คณะกรรมการดังกล่าวพิจารณา

๕.๒.๔ การดำเนินการร่วมกัน (Acting Together) เกษตรกรต้นแบบและชุมชนมีนำแผนไปปฏิบัติ เช่น การจัดทำแปลงเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้ การพัฒนาฐานเรียนรู้

๕.๒.๕ การสนับสนุนและผลักดันด้วยตนเอง (Empowering) เกษตรกรหรือชุมชนสามารถริเริ่มกิจกรรมหรือดำเนินโครงการได้ด้วยตนเอง โดยหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้การสนับสนุน

๕.๓ การนำเสนอแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

๕.๓.๑ เสนอผ่านสำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อนำส่งเข้าที่ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร ระดับจังหวัด

๕.๓.๒ คณะกรรมการคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร ระดับจังหวัด พิจารณาแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด โดยตรง พร้อมแสดงความเห็น เสนอแนะแนวทางที่ต้องการในการพัฒนา ศพก. เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๕.๔ แผนพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

แผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด																	
เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)																	
สำนักงานเกษตรอำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568																	
กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หน่วยงานที่ร่วม	
				Oct-๒๕	Nov-๒๕	Dec-๒๕	Jan-๒๖	Feb-๒๖	Mar-๒๖	Apr-๒๖	May-๒๖	Jun-๒๖	Jul-๒๖	Aug-๒๖	Sep-๒๖	ดำเนินการ	
๑. การเตรียมการ																	
- ประชุมหารือคณะกรรมการ ศพก.และเครือข่าย			๕,๐๐๐			๗		๙			๑๗		๔		เกษตรและสหกรณ์จังหวัด		
- ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อการพัฒนา ศพก.					๗		๙				๑๗		๔		ตรวจบัญชี,สหกรณ์จังหวัด		
- กำหนดแนวทางพัฒนาและแผนการดำเนินงาน					๗		๙				๑๗		๔		ปอ., ปตอ., กอ., พค.		
- พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้					๗		๙				๑๗		๔		ศวท.ปจ., ศวท.ปจ.		
๒.การพัฒนาศักยภาพ ศพก.																	
๒.๑ การปรับปรุงฐานเรียนรู้																	
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การลดต้นทุนการผลิตข้าว	๑	ฐาน	๙,๕๐๐														
*การผลิตปุ๋ยพืชสด														๑ ก.ค. - ๓๐ ก.ย.	เกษตรและสหกรณ์จังหวัด		
															ตรวจบัญชี,สหกรณ์จังหวัด		
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีการผลิตข้าว	๑	ฐาน												๑ ก.ค. - ๓๐ ก.ย.	ปอ., ปตอ., กอ., พค.		
* การใช้เทคโนโลยีการลดต้นทุน															ศวท.ปจ., ศวท.ปจ.		
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การทำบัญชี	๑	ฐาน												๑ ก.ค. - ๓๐ ก.ย.			
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การทำเกษตรผสมผสาน	๑	ฐาน												๑ ก.ค. - ๓๐ ก.ย.			
๒.๒ การปรับปรุงแปลงเรียนรู้ เรื่อง การลดต้นทุนการผลิตข้าว																	
- การใช้ปุ๋ยพืชสด (ปอเพียง)														๑ ก.ค. - ๓๐ ก.ย.			
๒.๓ การปรับปรุง/จัดทำ/ข้อมูลประจำ ศพก.																	
- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน	๑	เรื่อง				๑ ต.ค. - ๓๐ เม.ย.											
- ข้อมูลวิชาการ						๑ ต.ค. - ๓๐ เม.ย.											
- ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร						๑ ต.ค. - ๓๐ เม.ย.											
- ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร						๑ ต.ค. - ๓๐ เม.ย.											
๒.๕ พัฒนาศูนย์เครือข่าย																	
- คัดเลือก/รับรองศูนย์เครือข่าย		๐				๗											
* ศูนย์เครือข่ายด้านประมง		-															
* ศูนย์เครือข่ายด้านประมง		-															
๒.๖. คณะกรรมการ ศพก.																	
- ประชุมคณะกรรมการ ศพก.	๔	ครั้ง				๗		๙			๑๗		๔				
- ติดตามผลการเปลี่ยนแปลงทั้งด้าน																	
การถ่ายทอดเทคโนโลยี																	
๓. การให้บริการของ ศพก.																	
๓.๑ การให้บริการข้อมูล ข่าวสาร	๑๒	ครั้ง													เกษตรและสหกรณ์จังหวัด		
๓.๒ การให้บริการด้านการเกษตร	๒	ครั้ง													ตรวจบัญชี,สหกรณ์จังหวัด		
๓.๓ การแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน	-	ครั้ง													ปอ., ปตอ., กอ., พค.		
															ศวท.ปจ., ศวท.ปจ.		
๔. การอบรมเกษตรกร																	
- การอบรมเกษตรกรผู้นำตามหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ของ ศพก. ตลอดจนบุคลากรผลิตตามแนวทางโรงเรียนเกษตรกร	๓/๓๐	ครั้ง/ราย	๗๕๐๐				๒๒		๑๗		๑๒				เกษตรและสหกรณ์จังหวัด,ตรวจบัญชี,สหกรณ์จังหวัด,ปอ., ปตอ., กอ., พค.,ศวท.ปจ., ศวท.ปจ.		
- สรุปผลการอบรม																	
๕. พัฒนาศักยภาพ																	
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาตนเองและสมาชิก															เกษตรและสหกรณ์จังหวัด,ตรวจบัญชี,สหกรณ์จังหวัด,ปอ., ปตอ., กอ., พค.,ศวท.ปจ., ศวท.ปจ.		
๖. ติดตามประเมินผลและรายงาน																	
๖.๑ การรายงานความก้าวหน้า						ทุกวันที ๒๗ ของเดือน											เกษตรและสหกรณ์จังหวัด,ตรวจบัญชี,สหกรณ์จังหวัด,ปอ., ปตอ., กอ., พค.,ศวท.ปจ., ศวท.ปจ.
๖.๒ สรุปผลการดำเนินงาน															เกษตรและสหกรณ์จังหวัด,ตรวจบัญชี,สหกรณ์จังหวัด,ปอ., ปตอ., กอ., พค.,ศวท.ปจ., ศวท.ปจ.		

ภาพแผนพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

โดย คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

๖.๑ ด้านการให้บริการ และด้านการรายงานผลการดำเนินงาน การร่วมมือและดำเนินงานกับ สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ในด้านการวิจัย ฝึกงาน และหน้าที่ในการช่วยประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูล/ผลงานความสำเร็จของ ศพก. และประเด็นการสรุปผลการดำเนินงานและผลการพัฒนา ศพก.

๖.๒ การบริหารจัดการให้มีคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอในพื้นที่ ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาการเกษตร และสหกรณ์ของจังหวัด แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดปราจีนบุรี ที่ ๑ / ๒๕๖๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับอำเภอ ประกอบด้วย

๖.๑.๑ นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์	เกษตรต้นแบบ	ประธานกรรมการ
๖.๑.๒ นายพิสิทธิ์ แก้วเชื้อ	เกษตรกรผู้นำตำบลบางกุ้ง	
๖.๑.๓ นางมนพร ระวังการ	เกษตรกรผู้นำตำบลศรีมหาโพธิ์	
๖.๑.๔ นายบุญเลื่อน พิมพ์รูป	เกษตรกรผู้นำตำบลหาดยาง	
๖.๑.๕ นายดาวรุ่ง สมสกุล	เกษตรกรผู้นำตำบลท่าตูม	
๖.๑.๖ นางรัตนา งามวงษ์	เกษตรกรผู้นำตำบลหัวหว้า	
๖.๑.๗ นายปรีชา พันมาก	เกษตรกรผู้นำตำบลหนองโพรง	
๖.๑.๘ นายกอบชัย เข้มมา	เกษตรกรผู้นำตำบลกรอกสมบูรณ์	
๖.๑.๙ นายจำเริญ วงษ์จ้อย	เกษตรกรผู้นำตำบลดงกระทังยาม	
๖.๑.๑๐ นายโชคชัย พลบุญ	เกษตรกรผู้นำตำบลสัมพันธ์	
๖.๑.๑๑ นายธนิน โสราจิตร	เกษตรกรผู้นำตำบลบ้านทาม	
๖.๑.๑๒ นายสายนที ธรรมมะ	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่ายด้านประมง	
๖.๑.๑๓ นางสาวรณนา งามบุญ	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่ายด้านเศรษฐกิจพอเพียง	
๖.๑.๑๔ นายดี เนตรสี	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่ายการบริหารพื้นที่	
๖.๑.๑๕ นายประเทือง กีบ่าง	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรและสหกรณ์	
๖.๑.๑๖ นายวัชรินทร์ อินทร์สีบ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรและสหกรณ์	
๖.๑.๑๗ นายไพบูลย์ จัดพล	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรและสหกรณ์	
๖.๑.๑๘ นางสาวชนิสรา บุญนาค	ผู้แทน ศบกด. บ้านทาม	
๖.๑.๑๙ นายสุนทร ไทเทพย์ม	เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงาน	

ให้คณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ มีอำนาจ หน้าที่ ดังนี้

๑. ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ด้าน ศพก.
๒. จัดทำแนวทางการพัฒนาและแผนการดำเนินงาน ศพก. ระดับอำเภอ
๓. ขับเคลื่อนการดำเนินงานและการให้บริการของ ศพก. ระดับอำเภอ
๔. รายงานผลการดำเนินงานต่อสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นรายไตรมาส
๕. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ภาพคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ

รุ่นก่อตั้ง ศพก. ปี พ.ศ. 2557

๖.๓ ด้านพัฒนาศักยภาพ ศพก. บทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ การการประชุมวิเคราะห์ศักยภาพ ศพก. และกำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายต้องอาศัยความรู้การวางแผนและจัดทำแผนและข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่-คน-สินค้า ซึ่งคณะกรรมการ ศพก. ควรให้ความรู้การวางแผน จัดทำแผนและสนับสนุนข้อมูลพื้นที่-คน-สินค้าให้กับคณะกรรมการ ศพก. ในแต่ละปีงบประมาณ คณะกรรมการ ศพก. ได้ร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงานของ ศพก. เพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการกำหนดแผนงานดังกล่าว ประกอบด้วย ๘ กิจกรรม ดังนี้

๖.๓.๑ การเตรียมการ การดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ก่อนจัดทำแผนปฏิบัติการราย ศพก. ดังนี้

๑) การประชุมวางแผนเบื้องต้น ประธานและคณะกรรมการ ศพก. ร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอำเภอประชุม เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่ ทบทวนผลการดำเนินงานของปีที่ผ่านมา และถอดบทเรียน เพื่อใช้ในการปรับปรุงแผน

๒) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่การเกษตร สภาพภูมิอากาศ ปัญหาหลักของเกษตรกร พิจารณาข้อมูลจากฐานข้อมูลเกษตรกร (ทะเบียนเกษตรกร/Smart Farmer) รวบรวมความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ผ่านการพูดคุย สัมภาษณ์ หรือประชุมกลุ่มย่อย

๓) การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากเกษตรกร จัดเวทีประชาคมย่อยหรือประชุมกลุ่มเกษตรกร เพื่อสอบถามปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนา บันทึกความคิดเห็นและข้อมูลสำหรับใช้ประกอบการจัดทำแผน

๔) การระดมความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการบูรณาการแผนร่วมกัน ตรวจสอบความพร้อมด้านทรัพยากร องค์ความรู้ และงบประมาณสนับสนุน

๕) การร่างแผนเบื้องต้น คณะกรรมการ ศพก. จัดทำร่างแผนปฏิบัติการตามข้อมูลที่รวบรวมได้ ระบุเป้าหมาย กิจกรรม งบประมาณ และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน เตรียมนำเสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอพิจารณาแผน หากเห็นชอบตามแผนบูรณาการให้นำส่งสำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด เป็นขั้นสุดท้าย

ภาพการประชุมคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ ครั้งที่ 1
ปีงบประมาณ 2568 พิจารณาแผนพัฒนา ศพก.

๖.๓.๒ การพัฒนาศักยภาพ ศพก. การพัฒนาศักยภาพของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีเป้าหมาย เพื่อให้ศูนย์สามารถทำหน้าที่เป็นต้นแบบด้านการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ และขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรรมในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) การเสริมสร้างองค์ความรู้แก่ประธานและคณะกรรมการ ศพก. จัดอบรม/ศึกษาดูงานเกี่ยวกับนวัตกรรมเกษตร เทคโนโลยีใหม่ๆ และแนวโน้มตลาด ผูกอบรมการบริหารจัดการศูนย์ การเป็นวิทยากร การจัดทำแผน/โครงการ และการวิเคราะห์ปัญหาเชิงพื้นที่ และเพิ่มพูนทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย

๒) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของ ศพก. การปรับปรุงพื้นที่แปลงเรียนรู้ให้เหมาะสมต่อการสาธิต และจัดกิจกรรม การจัดทำบำรุงรักษาอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอดเทคโนโลยี เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร, ชุดทดลอง, สื่อการสอน และติดตั้งป้ายชื่อ ศพก. ป้ายแสดงเส้นทาง หรือระบบข้อมูล QR Code เพื่อให้สะดวกต่อผู้มาเยี่ยมชม

๖.๓.๓ การสร้างระบบข้อมูลและฐานความรู้ใน ศพก.

๑) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้ เช่น คู่มือเกษตรกร เทคนิคการผลิต ปฏิทินการเพาะปลูก

๒) พัฒนาสื่อออนไลน์ เช่น Facebook, YouTube เพื่อใช้เป็นช่องทางสื่อสารกับเกษตรกร

๓) จัดทำคลังความรู้และบทเรียนจากการดำเนินงานของศูนย์อย่างต่อเนื่อง

๖.๓.๔ การเชื่อมโยงภาคีและเครือข่าย

๑) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานวิชาการ สถาบันการศึกษา หรือภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนองค์ความรู้และทรัพยากร

๒) ขยายเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ วิทยากรชุมชน และเครือข่ายผู้ใช้เทคโนโลยีในพื้นที่

๓) ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง ศพก. ต่างอำเภอ หรือจังหวัด

๖.๓.๕ การส่งเสริมบทบาทของ ศพก. ในระดับพื้นที่

๑) ส่งเสริมให้ ศพก. มีบทบาทเป็นศูนย์กลางพัฒนาทางเลือกและการตัดสินใจด้านเกษตรของเกษตรกร

๒) ใช้ ศพก. เป็นเวทีกลางในการบูรณาการแผนพัฒนาเกษตรในระดับตำบล/อำเภอ

๓) สนับสนุนให้ ศพก. เป็นต้นแบบ Smart Farming หรือเกษตรแม่นยำในระดับชุมชน

๖.๓.๖ การให้บริการของ ศพก. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีบทบาทในการเป็น “ศูนย์กลางการเรียนรู้และบริการด้านการเกษตร” แก่เกษตรกรในพื้นที่ โดยให้บริการทั้งด้านวิชาการ สาธิต เทคโนโลยี และการเชื่อมโยงตลาด ซึ่งสามารถจัดกลุ่มการให้บริการได้ ดังนี้

๑) การจัดการเรียนรู้และฝึกอบรม จัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่เกษตรกร เช่น การผลิตพืช/สัตว์/ประมงตามแนวทางลดต้นทุน การใช้ปุ๋ยชีวภาพ/สารชีวภัณฑ์ การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การศึกษาและพัฒนานวัตกรรม

๒) การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เช่น การแปรรูปสินค้า การทำบัญชีต้นทุน การสร้างแบรนด์สินค้าเกษตร

๓) การสาธิตและแปลงเรียนรู้ จัดทำแปลงสาธิตภายในศูนย์ฯ ตามหลักวิชาการ เช่น แปลงข้าวประณีต แปลงพืชผักอินทรีย์ การเลี้ยงสัตว์ประหยัดต้นทุน และเปิดให้เกษตรกรในพื้นที่และบุคคลทั่วไปเข้าศึกษาดูงาน

๔) การให้คำปรึกษาและแนะนำแบบรายบุคคล ให้คำแนะนำปัญหาเฉพาะด้าน เช่น โรคพืชแมลงศัตรูพืช ปุ๋ยที่เหมาะสม ฯลฯ ประสานกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานวิชาการเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะราย ใช้ระบบนัดหมาย/ให้คำปรึกษาผ่านช่องทางออนไลน์ (เช่น Line, Facebook Page)

๕) การบริการตรวจวิเคราะห์และทดสอบเบื้องต้น บริการตรวจวิเคราะห์คุณภาพดิน น้ำ หรือการทดสอบเมล็ดพันธุ์ร่วมกับหน่วยงานสนับสนุน ทดสอบการใช้ชีวภัณฑ์/สูตรปุ๋ยในแปลงทดลอง แสดงผลการทดสอบให้เกษตรกรนำไปใช้ในการตัดสินใจ

๖) การเชื่อมโยงตลาดและสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ช่วยแนะนำช่องทางตลาดให้แก่เกษตรกร เช่น ตลาดเกษตรกร ตลาดนัดสีเขียว ประสานเครือข่ายผู้ค้า/แพลตฟอร์มออนไลน์/หน่วยพาณิชย์ ส่งเสริมการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การยกระดับสินค้าเกษตรให้มีมูลค่าสูงขึ้น

๗) การส่งเสริมและสร้างเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ สนับสนุนเกษตรกรที่มีศักยภาพให้เป็นวิทยากรชุมชน ส่งเสริมการรวมกลุ่มเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร สนับสนุนการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มผลิตเฉพาะด้าน เช่น กลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ กลุ่มแปรรูป

๖.๓.๗ การพัฒนาทีมงาน การพัฒนาทีมงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมและเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการขับเคลื่อนภารกิจของศูนย์ฯ ให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) **การจัดประชุมคณะกรรมการ ศพก. อย่างสม่ำเสมอ** จัดประชุมหารือวางแผนและติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหา และแนวทางการพัฒนา บันทึกร่วมคิด/ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานในระยะต่อไป

๒) **การอบรมและพัฒนาทักษะให้แก่ทีมงาน** อบรมเพิ่มศักยภาพด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารจัดการศูนย์ ทักษะการถ่ายทอดความรู้ (Train the Trainer) การใช้นวัตกรรม/เทคโนโลยีเกษตร การทำบัญชีและการประเมินผลโครงการ อบรมความรู้ด้านดิจิทัล เช่น การสื่อสารออนไลน์ การทำ Content เกษตร การตลาดผ่านโซเชียลมีเดีย

๓) **การจัดศึกษาดูงานหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้** นำทีมงานไปศึกษาดูงานศูนย์เรียนรู้ต้นแบบอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จ ทั้งในและนอกจังหวัด จัดกิจกรรม “เรียนรู้ร่วมกัน” กับเครือข่าย ศพก. ภายในอำเภอและใกล้เคียง สร้างเวทีแลกเปลี่ยนปัญหาและแนวทางการบริหารงานระหว่างศูนย์

๔) **การสร้างความสัมพันธ์และทำงานเป็นทีมภายในทีมงาน** จัดกิจกรรมสร้างทีมสัมพันธ์ (Team Building) ปีละ ๑ ครั้ง เน้นบทบาทการทำงานเป็นทีม ไม่ให้ผูกอยู่กับบุคคลใดคนหนึ่ง ส่งเสริมให้มีการแบ่งงานตามความถนัด เช่น ผู้ดูแลแปลงเรียนรู้ ผู้ประสานงาน ผู้สื่อสาร

๕) **การพัฒนาผู้นำเกษตรกรรุ่นใหม่** คัดเลือกเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพเข้าร่วมเป็นทีมงาน ส่งเสริมให้เข้าร่วมฝึกอบรมและปฏิบัติงานในศูนย์ วางแผนการถ่ายทอดบทบาทแก่คนรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง

๖.๓.๘ ติดตามประเมินผลและรายงาน การติดตามและประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) สามารถตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ทบทวนปัญหา และปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีแนวทาง ดังนี้

๑) **การติดตามผลภายในโดยคณะกรรมการ ศพก.** คณะกรรมการ ศพก. จะร่วมกันติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ มีการบันทึกผลการดำเนินงาน ความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข ใช้แบบฟอร์มติดตามกิจกรรม หรือ Check list ที่กำหนดไว้

๒) **การติดตามผลจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร** เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ/จังหวัด ลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบและให้คำปรึกษา รายงานผลให้สำนักงานเกษตรจังหวัด/กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ นำผลการติดตามมาปรับปรุงกิจกรรมในรอบถัดไป

๓) **การจัดประชุมสรุปผลการดำเนินงาน** จัดประชุมคณะกรรมการ ศพก. เพื่อสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะ (รายไตรมาส/รายครึ่งปี) วิเคราะห์ความสำเร็จและความล้มเหลว พร้อมเสนอแนะแนวทางพัฒนา บันทึกข้อเสนอแนะไว้เป็นข้อมูลสำหรับการจัดทำแผนปีถัดไป

๔) **การประเมินผลลัพธ์และผลกระทบ** ประเมินผลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเกษตรกร เช่น ความรู้ที่ได้รับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ประเมินผลผลิต/รายได้/ต้นทุนก่อน-หลังการเข้าร่วมกิจกรรม ใช้แบบสอบถามหรือสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย

๕) การจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน จัดทำ “รายงานสรุปผลการดำเนินงานของ ศพก.” ประจำปี ๒๕๖๘ รายงานประกอบด้วย รายละเอียดกิจกรรมที่ดำเนินการ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ตัวอย่างความสำเร็จ (Success Case) ปัญหาและข้อเสนอแนะส่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัด และใช้ประกอบการประเมินผล

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

แผน ราย ศพก.

อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์ สีนค้ำหลัก ข้าว

จุดเด่น ๑. การลดต้นทุนการผลิตข้าว ๒. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว ๓. เทคโนโลยีและนวัตกรรมการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ
				Oct-๒๕	Nov-๒๕	Dec-๒๕	Jan-๒๖	Feb-๒๖	Mar-๒๖	Apr-๒๖	May-๒๖	Jun-๒๖	Jul-๒๖	Aug-๒๖	Sep-๒๖	
๑. การเตรียมการ			๔,๐๐๐													
- ประชุมหารือคณะกรรมการ ศพก.และเครือข่าย						๗		๙			๑๗		๔			
- ร่วมกับวิสาหกิจเพื่อการพัฒนา ศพก.						๗		๙			๑๗		๔			
- กำหนดแนวทางพัฒนาและแผนการดำเนินงาน						๗		๙			๑๗		๔			
- พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้						๗		๙			๑๗		๔			
๒.การพัฒนาศักยภาพ ศพก.			๑๒,๙๐๐													
๒.๑ การปรับปรุงฐานเรียนรู้			๗,๕๐๐													
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การลดต้นทุนการผลิตข้าว	๓	ฐาน												๓ ก.ค. - ๓๐ ก.ย.		
* การเลือกพืชผล																
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีการผลิตข้าว	๓	ฐาน												๓ ก.ค. - ๓๐ ก.ย.		
* การใช้เทคโนโลยีการลดต้นทุน																
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การทำบัญชี	๓	ฐาน												๓ ก.ค. - ๓๐ ก.ย.		
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การทำเกษตรผสมผสาน	๓	ฐาน												๓ ก.ค. - ๓๐ ก.ย.		
๒.๒ การปรับปรุงแปลงเรียนรู้ เรื่อง การลดต้นทุนการผลิตข้าว	๓	เรื่อง														
- การใช้พืชผล (ปอเทือง)														๓ ก.ค. - ๓๐ ก.ย.		
๒.๓ การปรับปรุงจัดทำข้อมูลประจำ ศพก.	๓	เรื่อง														
- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน																
- ข้อมูลวิชาการ																
- ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร																
๒.๔ พัฒนาศูนย์เครือข่าย			๐													
- คัดเลือก/รับรองศูนย์เครือข่าย						๗										
* ศูนย์เครือข่ายด้านประมง		-														
* ศูนย์เครือข่ายด้านประมง		-														
๒.๖ คณะกรรมการ ศพก.			๔,๐๐๐													
กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ
- ประชุมคณะกรรมการ ศพก.	๔	ครั้ง				๗		๙			๑๗		๔			
- ติดตามผลการเปลี่ยนแปลงหลังผ่าน																
การถ่ายทอดเทคโนโลยี																
๓. การให้บริการของ ศพก.																
๓.๑ การให้บริการข้อมูล ข่าวสาร	๑๒	ครั้ง														
๓.๒ การให้บริการด้านการเกษตร	๒	ครั้ง														
๓.๓ การแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน	-	ครั้ง														
๔. การอบรมเกษตรกร			๗๕๐๐													
- การอบรมเกษตรกรผู้นำด้านหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ของ ศพก. ตลอดจนบุคลากรติดตามแนวทางโรงเรียนเกษตรกร	๓/๓๐	ครั้ง/ราย				๒๒		๑๗			๑๒					
- สรุปผลการอบรม																
๕. พัฒนาทีมงาน																
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาตนเองและสมาชิก																
๖. ติดตามประเมินผลและรายงาน																
๖.๑ การรายงานความก้าวหน้า																
๖.๒ สรุปผลการดำเนินงาน																

ภาพแผนพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

โดย คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑.๑.๑ อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ปัจจุบันสถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรมีปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง ประกอบกับปัญหาโรคแมลง และพื้นดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณน้อยและมีคุณภาพต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่จึงประสบกับปัญหาการขาดทุนเกิดขึ้น และไม่สามารถพึ่งพา ตนเองได้ และในปี ๒๕๖๐ สำนักงานเกษตรอำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี ใช้แปลงใหญ่เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการผลิต และการจัดการสินค้าเกษตรร่วมกับ ศพก. เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกันผลิต รวมกันจำหน่าย และรวมกันบริหารจัดการในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยมีผู้จัดการแปลงเป็นผู้บริหารจัดการ มีการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับกรมการบริหาร ศพก. ได้ดำเนินกิจกรรมของแต่ละหน่วยงานใน ศพก. รวมทั้งมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักสูตรการเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ และฐานเรียนรู้

๑.๑.๒ ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

การใช้หลักวิชาการและเทคโนโลยีนวัตกรรมในการเกษตรไม่ใช่ทางเลือก แต่เป็นความจำเป็น”เพราะสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และพฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว เกษตรกรและหน่วยงานต้องปรับตัวด้วย **ความรู้ + เทคโนโลยี + การจัดการที่เป็นระบบ** ปัญหาและความท้าทาย ที่ผลักดันให้ภาคการเกษตรต้องหันมาใช้ หลักวิชาการ และ เทคโนโลยี/นวัตกรรมทางการเกษตร มีหลากหลายปัจจัย ดังนี้

๑) **ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม** พื้นที่เพาะปลูกลดลง จากการขยายตัวของเมือง ดินเสื่อมคุณภาพ จากการใช้สารเคมีสะสม น้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ หรือไม่ตรงตามฤดูกาล จำเป็นต้องใช้องค์ความรู้ด้านวิชาการ เช่น การจัดการดิน การใช้น้ำอย่างแม่นยำ และการทำเกษตรเชิงอนุรักษ์

๒) **ต้นทุนการผลิตสูง รายได้ต่ำ** ราคาปุ๋ย ยา เมล็ดพันธุ์ และแรงงาน สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรจำนวนมากขาดข้อมูลวิเคราะห์ต้นทุน การผลิตแบบเดิมมักไม่มีการควบคุมต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องใช้ **“เทคโนโลยีลดต้นทุน”** เช่น ปุ๋ยสั่งตัด การปลูกแบบแม่นยำ หรือเครื่องจักรทุ่นแรง

๓) **ปัญหาแรงงานและโครงสร้างประชากรเกษตร** แรงงานภาคเกษตร มีอายุเฉลี่ยสูงขึ้น และแรงงานหนุ่มสาวไม่ยอมกลับบ้านทำเกษตร ขาดแรงงานในช่วงสำคัญ เช่น การเก็บเกี่ยว จึงต้องพึ่งพาเครื่องจักรกลการเกษตร และระบบอัตโนมัติมากขึ้น

๔) **ความไม่แน่นอนของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change)** ฝนแล้ง ฝนหลงฤดู ฝนทิ้งช่วง น้ำท่วม และภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น คัดรูกพืชและโรคอุบัติใหม่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ต้องใช้ **“เทคโนโลยีติดตามสภาพอากาศ”** เช่น แอปฯ พยากรณ์อากาศ การเพาะปลูกที่ใช้เซ็นเซอร์ IoT

๕) **ความต้องการของตลาดเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว** ผู้บริโภคต้องการ **“อาหารปลอดภัย-มีคุณภาพ-ตรวจสอบย้อนกลับได้”** ตลาดต้องการสินค้าแบบเฉพาะเจาะจง (niche market) การผลิตต้องแม่นยำมากขึ้น ใช้ข้อมูลและเทคโนโลยี เช่น QR Code, Blockchain, GAP, Organic certification

๖) การแข่งขันด้านการตลาดและราคาสินค้า เกษตรกรไทยเผชิญกับสินค้าเกษตรราคาจากต่างประเทศ ตลาดส่งออกมีข้อกำหนดมาตรฐานสูงขึ้นทุกปี จำเป็นต้องใช้ นวัตกรรมเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรรูป การทำแบรนด์ การใช้แพลตฟอร์ม

๗) ขาดองค์ความรู้ด้านวิชาการและเทคนิคเฉพาะ เกษตรกรจำนวนมาก ยังพึ่งพาประสบการณ์เดิม ๆ ขาดระบบถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงได้ จำเป็นต้องพัฒนา ศูนย์เรียนรู้, Smart Farmer, เครือข่ายวิทยากรเกษตรกร, และใช้ ดิจิทัลแพลตฟอร์ม เพื่อส่งต่อความรู้

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑.๒.๑ การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การทำการเกษตรโดยใช้ หลักวิชาการ และ เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรถูกนำมาปรับใช้ในหลายด้าน เพื่อแก้ไขปัญหา เพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างความยั่งยืนในการผลิต “เกษตรวิถีใหม่” ต้องเป็น “เกษตรแม่นยำ” (Precision Agriculture) ใช้ข้อมูล + เทคโนโลยี + หลักวิชาการ เป็นเครื่องมือวางแผนทุกขั้นตอนตั้งแต่ การผลิต → การจัดการทรัพยากร → การป้องกันศัตรูพืช → การแปรรูป → การตลาด ดังนี้

๑) นวัตกรรมที่นำมาใช้ในการลดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ

๑.๑) การตรวจวิเคราะห์ดินด้วยเครื่องมือพกพา (Soil Test Kits)

๑.๒) การทำแผนที่ดินรายแปลง ด้วยระบบ GIS เพื่อจัดการปุ๋ยและการเพาะปลูกให้เหมาะสมกับสภาพดิน

๑.๓) การใช้น้ำแบบแม่นยำ (Precision Irrigation) เช่น ระบบน้ำหยด, ระบบรดน้ำอัตโนมัติที่ควบคุมด้วยเซ็นเซอร์

๑.๔) การปลูกพืชคลุมดิน/พืชหมุนเวียน เพื่อลดการชะล้างดินและเพิ่มอินทรีย์วัตถุ

๑.๕) โรงเรือนควบคุมอุณหภูมิ/แสงแดด เพื่อหลีกเลี่ยงความผันผวนของสภาพอากาศ

๒) นวัตกรรมที่นำมาใช้ในการลดต้นทุนการผลิต

๒.๑) การใช้ปุ๋ยสั่งตัดตามผลวิเคราะห์ดิน ช่วยลดการใช้ปุ๋ยเกินจำเป็น

๒.๒) เครื่องจักรกลการเกษตรขนาดเล็ก/กลาง เช่น รถดำนา เครื่องพ่นยา โดรนพ่นปุ๋ย

๒.๓) ชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา บาซิลลัส บีที

๒.๔) ระบบการจัดการแปลงเกษตรผ่านแอปพลิเคชัน เช่น Farmbook, Kaset Go

๒.๕) การรวมกลุ่มซื้อวัตถุดิบหรือเช่าเครื่องจักรเป็นกลุ่ม เพื่อลดต้นทุนร่วมกัน

๓) นวัตกรรมที่นำมาใช้ในการลดการระบาดของศัตรูพืช

๓.๑) การใช้กับดักแสง/ฟีโรโมน เพื่อเฝ้าระวังและดักจับแมลงศัตรูพืช

๓.๒) Applications เตือนภัยศัตรูพืชแบบอัตโนมัติ (Pest Alert System) ทำให้ทราบสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชแต่ละชนิด

๓.๓) ชีวภัณฑ์ควบคุมโรคพืช เช่น ไตรโคเดอร์มา (Trichoderma), เมตาไรเซียม (Metarhizium)

๓.๔) การใช้พืชร่วม (Companion Crops) เพื่อไล่แมลงหรือป้องกันโรค

๓.๕) โดรนพ่นสารแบบแม่นยำ ลดการปนเปื้อนและลดปริมาณสารเคมี

๓.๖) การใช้กักตักเครื่องล่อแมลงแปลงในแปลงนา

๔) นวัตกรรมที่นำมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่

- ๔.๑) การปรับปรุงพันธุ์พืช/ใช้พันธุ์ดี เช่น ข้าวพันธุ์ประหยัดน้ำ ผลผลิตสูง ทนแล้ง
- ๔.๒) เซ็นเซอร์ตรวจวัดอุณหภูมิ-ความชื้นในดิน/อากาศแบบเรียลไทม์ เพื่อปรับวิธีดูแล
- ๔.๓) ระบบ Smart Farming การทำนาแบบเปียกสลับแห้ง
- ๔.๔) การใช้ระบบปลูกพืชแนวตั้ง (Vertical Farming)
- ๔.๕) การใช้งานระบบแจ้งเตือนสภาพภูมิอากาศ

๕) นวัตกรรมที่นำมาใช้ในการเพิ่มมูลค่าผลผลิต

- ๕.๑) การแปรรูปสินค้าทางการเกษตร
- ๕.๒) การรับรองมาตรฐาน GAP เพื่อเพิ่มมูลค่าและเข้าถึงตลาด

๑.๒.๒ อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่านในการผลิตข้าว

๑) วิเคราะห์สภาพพื้นที่และปัญหา เริ่มจากการวิเคราะห์สภาพพื้นที่นา ตรวจวิเคราะห์ดิน เพื่อทราบค่าความเป็นกรด-ด่าง และธาตุอาหาร สำรองการระบาดของศัตรูพืชในฤดูกาลที่ผ่านมา ตรวจสอบระบบน้ำ และความพร้อมของแรงงาน เช่น ดินเสื่อมคุณภาพ ต้นทุนสูง ข้าวล้มง่าย มีเพลี้ยกระโดดระบาด

๒) วางแผนการปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม จากปัญหาที่พบ เลือกเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม เช่น การใช้พันธุ์ข้าวต้านทานโรค-แมลง (เช่น ข้าว กข๔๓, กข๘๕) ใช้ปุ๋ยสั่งตัดตามผลวิเคราะห์ดิน ใช้เครื่องดำนา/เครื่องหยอดเมล็ดข้าว ติดตั้งกับดักแสง/ฟีโรโมน ตรวจจับศัตรูพืช การใช้โดรนพ่นปุ๋ย-พ่นยา เพื่อลดแรงงาน

๓) ดำเนินการเตรียมดินและเพาะปลูก ไถพรวนตามหลักวิชาการ เพื่อปรับโครงสร้างดิน ปรับระดับแปลงให้เหมาะสมกับการจัดการน้ำ หว่านด้วยเครื่องจักรตามระยะที่เหมาะสม ใช้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่และตลาดปลายทาง

๔) จัดการแปลงระหว่างการปลูกโดยใช้เทคโนโลยี ควบคุมศัตรูพืชด้วยชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อบีที หรือเชื้อเมตาไรเซียม ใช้ระบบเตือนภัยศัตรูพืชจากสำนักงานเกษตร ผ่าน Line หรือแอปฯ พ่นปุ๋ย/พ่นสารทางใบด้วยโดรน แบบแม่นยำและลดต้นทุน บันทึกข้อมูลรายแปลงด้วยสมุดทะเบียนเกษตรกรดิจิทัล (แอป Farmbook หรือ DOAE Smart)

๕) การเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวด้วยรถเกี่ยวข้าวแบบปรับตั้งความชื้น คัดเมล็ดพันธุ์ดีด้วยเครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ บรรจุและจัดเก็บในภาชนะป้องกันความชื้น

๖) การติดตามผลและปรับปรุง บันทึกต้นทุน-ผลผลิต เปรียบเทียบกับฤดูปลูกก่อนหน้านี้ ประเมินผลเรื่องผลผลิต ความต้านทานโรค การใช้ปุ๋ย/น้ำ ปรับสูตรการจัดการสำหรับฤดูถัดไป เช่น ปรับพันธุ์หรือเปลี่ยนสูตรปุ๋ย

๗) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ลดต้นทุนการผลิตเฉลี่ย ๑๕-๒๕% ลดการใช้สารเคมีและแรงงาน ผลผลิตเพิ่มขึ้น ๑๐-๒๐% ข้าวมีคุณภาพดี สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เกษตรกรสามารถจัดบันทึกข้อมูลแบบมืออาชีพ และวางแผนการผลิตรอบถัดไปได้แม่นยำขึ้น

๑.๓ อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๑.๓.๑ การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินคือการตรวจวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารในดินก่อนปลูกพืช เพื่อให้ทราบถึงความอุดมสมบูรณ์ของดิน และนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานของพืชแต่ละชนิด เพื่อคำนวณปริมาณธาตุอาหารที่เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของพืช ทำให้สามารถใช้ปุ๋ยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต ดังนี้

๒.๓) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทำให้การจัดการปุ๋ยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
 ๒.๔) ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้ปุ๋ยส่วนเกิน ซึ่งอาจทำให้เกิดการปนเปื้อน
 ในดินและแหล่งน้ำ

๓) ข้อควรพิจารณาเพิ่มเติม

๓.๑) สภาพดิน ดินแต่ละชนิดมีความอุดมสมบูรณ์แตกต่างกัน ควรพิจารณาสภาพดิน
 ก่อนการใช้ปุ๋ย

๓.๒) ชนิดพืช พืชแต่ละชนิดมีความต้องการธาตุอาหารแตกต่างกัน ควรศึกษาข้อมูลของ
 พืชแต่ละชนิด

๓.๓) ระยะการเจริญเติบโต พืชต้องการธาตุอาหารในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ควรใส่ปุ๋ย
 ตามระยะการเจริญเติบโตของพืช

๓.๔) ความชื้นในดิน ควรใส่ปุ๋ยในสภาพดินที่มีความชื้นเหมาะสม

๑.๓.๒ การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการผลิตข้าวที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ

๑) ขั้นตอนการเตรียมดิน

๑.๑) รถไถหรือเครื่องจกกลในการจัดการตอซังในแปลงนา การพลิกดิน, ย่อยสลายดิน
 เตรียมดิน ๓ ขั้นตอน

๑) ไถกลบตอซัง ๑ ครั้ง เพื่อย่อยตอซัง และเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน
 ๒) ไถพรวน ลึก ๑๕ ซม. หรือปั่นโรตารีลึก ๑๐ ซม. ๑ - ๒ ครั้ง เพื่อย่อยขนาดดินให้
 ร่วนซุย และกำจัดวัชพืช

๓) ขนุดิน ๑ ครั้ง และลูบเทือก ๑ ครั้ง ในกรณีที่หน้าดินไม่เรียบหรือมีน้ำขังในแปลง

ภาพรถไถหรือเครื่องจกกลในการจัดการตอซังในแปลงนา การพลิกดิน, ย่อยสลายดิน

๑.๒) การปรับพื้นที่นาด้วยเลเซอร์ (Laser Land Leveling) คือ การใช้เทคโนโลยีเลเซอร์เพื่อปรับระดับพื้นผิวของแปลงนาให้เรียบเสมอกัน ช่วยให้การจัดการน้ำและปุ๋ยมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงลดการสูญเสียทรัพยากรและเพิ่มผลผลิต หลักการทำงาน

๑) การใช้แสงเลเซอร์ เครื่องส่งสัญญาณเลเซอร์จะติดตั้งในแปลงนา และตัวรับสัญญาณจะติดอยู่กับไบมัดปรับระดับ (scraper) ที่ลากโดยรถแทรกเตอร์

๒) การปรับระดับ แสงเลเซอร์จะถูกส่งไปยังตัวรับสัญญาณ ทำให้ไบมัดปรับระดับขึ้นลงอัตโนมัติ เพื่อให้ได้ระดับที่ต้องการ

๓) การย้ายดิน ดินจะถูกย้ายจากจุดที่สูงไปยังจุดที่ต่ำในแปลงนา เพื่อปรับให้ระดับพื้นดินมีความสม่ำเสมอ

๑.๓ ประโยชน์ของการปรับพื้นที่นาด้วยเลเซอร์

๑) การจัดการน้ำและปุ๋ย ช่วยให้การกระจายน้ำและปุ๋ยเป็นไปอย่างสม่ำเสมอทั่วแปลง ลดการสูญเสียน้ำและปุ๋ย

๒) เพิ่มผลผลิต พืชมีการเจริญเติบโตสม่ำเสมอทั่วทั้งแปลง ส่งผลให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น

๓) ลดต้นทุน ประหยัดน้ำ ปุ๋ย และลดการใช้พลังงาน

๔) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การใช้น้ำและปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

๕) ลดปัญหาวัชพืช การปรับระดับพื้นที่ให้สม่ำเสมอ ช่วยลดปัญหาวัชพืชได้

๖) ลดระยะเวลาในการเพาะปลูก ทำให้การเตรียมดินและการเพาะปลูกรวดเร็วขึ้น

๗) ลดความเสียหายของเครื่องจักร การปรับพื้นที่ให้เรียบ ช่วยลดความเสียหายของเครื่องจักรที่ใช้ในการเกษตร

๘) ความสม่ำเสมอของระดับการปรับระดับพื้นที่ด้วยเลเซอร์อาจต้องทำซ้ำทุก ๒-๓ ปี เนื่องจากกิจกรรมการเพาะปลูกและการใช้เครื่องจักรอาจทำให้ระดับพื้นดินเปลี่ยนแปลงได้

ภาพการปรับพื้นที่นาด้วยเลเซอร์ (Laser Land Leveling)

๒. ขั้นตอนการเพาะปลูก

๒.๑ การใช้เทคโนโลยีของเมล็ดพันธุ์ข้าว (Selection Seed Technology)

การใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเมล็ดพันธุ์ข้าว มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตและความมั่นคงด้านอาหาร โดยเทคโนโลยีเหล่านี้ถูกนำมาใช้ตั้งแต่ต้นน้ำ (การผลิตเมล็ดพันธุ์) กลางน้ำ (การคัดแยก-ทดสอบ) ไปจนถึงปลายน้ำ (การเก็บรักษาและกระจายสู่เกษตรกร)

๑) เทคโนโลยีการคัดเลือกพันธุ์ข้าว (คัดเลือกพันธุ์) เลือกพันธุ์ที่มีลักษณะดี เช่น ต้านทานโรค ต้านทานเพลี้ยกระโดด ความทนแล้ง ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น กข๔๓ (น้ำตาดำ), กข๘๑ (ทนแล้ง), ปทุมธานี ๑

๒) การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ (ต้นน้ำ) การจัดระบบแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว เฉพาะกิจ (seed plot) แยกจากแปลงข้าวทั่วไป ใช้เทคโนโลยีควบคุมการปลูก เช่น เครื่องหยอดเมล็ด/เครื่องดำนา เพื่อควบคุมระยะห่างและลดการปน ระบายน้ำ/ฝนเทียม เพื่อควบคุมคุณภาพเมล็ดในช่วงออกดอก-ติดเมล็ด

๓) การเก็บเกี่ยวและทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ ใช้ รถเกี่ยวที่ติดตั้งความชื้นได้แม่นยำ เพื่อลดการกระเทาะ/เสียหาย ใช้ เครื่องทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ (Seed Cleaner) คัดแยกสิ่งเจือปน เช่น หิน ฟาง ข้าวลีบ เครื่อง คัดแยกขนาดและน้ำหนักเมล็ด (Grader / Gravity Separator) เพื่อได้เมล็ดสมบูรณ์

๔) การทดสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ (กลางน้ำ) การตรวจสอบเปอร์เซ็นต์ความงอก ตรวจสอบความชื้น ความสะอาด และความบริสุทธิ์พันธุ์ (Purity test)

๕) การเก็บรักษาและบรรจุ (ปลายน้ำ) ใช้ถุงเก็บเมล็ดพันธุ์ป้องกันความชื้น (ถุงพอยล์, ถุงสุญญากาศ) จัดเก็บในห้องควบคุมอุณหภูมิ-ความชื้น (Seed Storage Room)

๖) การกระจายเมล็ดพันธุ์ เพื่อควบคุมปริมาณ-คุณภาพ เชื่อมโยงกับระบบของ กรมการข้าว/กรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อส่งถึงเกษตรกรได้แม่นยำและทั่วถึง

ภาพการใช้เทคโนโลยีของเมล็ดพันธุ์ข้าว (Selection Seed Technology)

๒.๒ เครื่องจักรกลในการปลูกข้าว (Rice Cultivation Machinery)

๑) เครื่องหยอดเมล็ดข้าว (Rice Seeder) ใช้สำหรับหว่านเมล็ดข้าวโดยตรงในนา หว่าน หว่านสม่ำเสมอ ประหยัดเมล็ดพันธุ์ แบบติดตั้งกับรถแทรกเตอร์ ลดแรงงานในการหว่านได้ถึง ๖๐-๘๐%

๒) เครื่องดำนา (Rice Transplanter) ใช้ปักดำกล้าข้าวที่เพาะในถาดหลุม ควบคุมระยะปลูกและความลึกได้แม่นยำ มีทั้งแบบเดินตาม (๒ แถว) และแบบนั่งขับ (๔-๖ แถว) ช่วยประหยัดแรงงานและเวลาในการปักดำมาก

๓) รถพ่นปุ๋ย/สารเคมีแบบลากจูง (Boom Sprayer) พ่นสารเคมีหรือปุ๋ยทางใบแบบกระจายกว้าง ปรับแรงดันหัวพ่นได้ ใช้ในพื้นที่กว้างรวดเร็ว นิยมใช้ในแปลงนาดำหรือแปลงข้าวระบบชลประทาน

๔) รถเกี่ยวข้าว (Combine Harvester) ใช้เก็บเกี่ยวและนวดข้าวในขั้นตอนเดียว สามารถตั้งค่าความชื้น/ขนาดตะแกรง เพื่อแยกเมล็ดดี ลดการสูญเสียจากการเกี่ยวมือและนวดแบบดั้งเดิม

ภาพการใช้เครื่องจักรกลในการปลูกข้าว (Selection Seed Technology)

๒.๓ โดรนเพื่อการผลิตข้าว (Agricultural Drones for Rice Farming)

๑) โดรนพ่นปุ๋ย/สารเคมี (Agricultural Spray Drone) บินพ่นสารเคมี ปุ๋ยชีวภาพ หรือสารอินทรีย์ ประหยัดน้ำและสารเคมีถึง ๓๐-๕๐% ปรับระดับความสูงได้ตามแปลงปลูก ลดการสัมผัสสารพิษของแรงงาน

๒) โดรนสำรวจแปลงนา (Mapping / Monitoring Drone) ถ่ายภาพจากมุมสูง เพื่อวิเคราะห์ปัญหา เช่น จุดน้ำขัง แปลงแห้ง โรคระบาด เชื่อมกับ AI วิเคราะห์สุขภาพพืช ใช้ร่วมกับ GPS เพื่อวางแผนพ่นยา

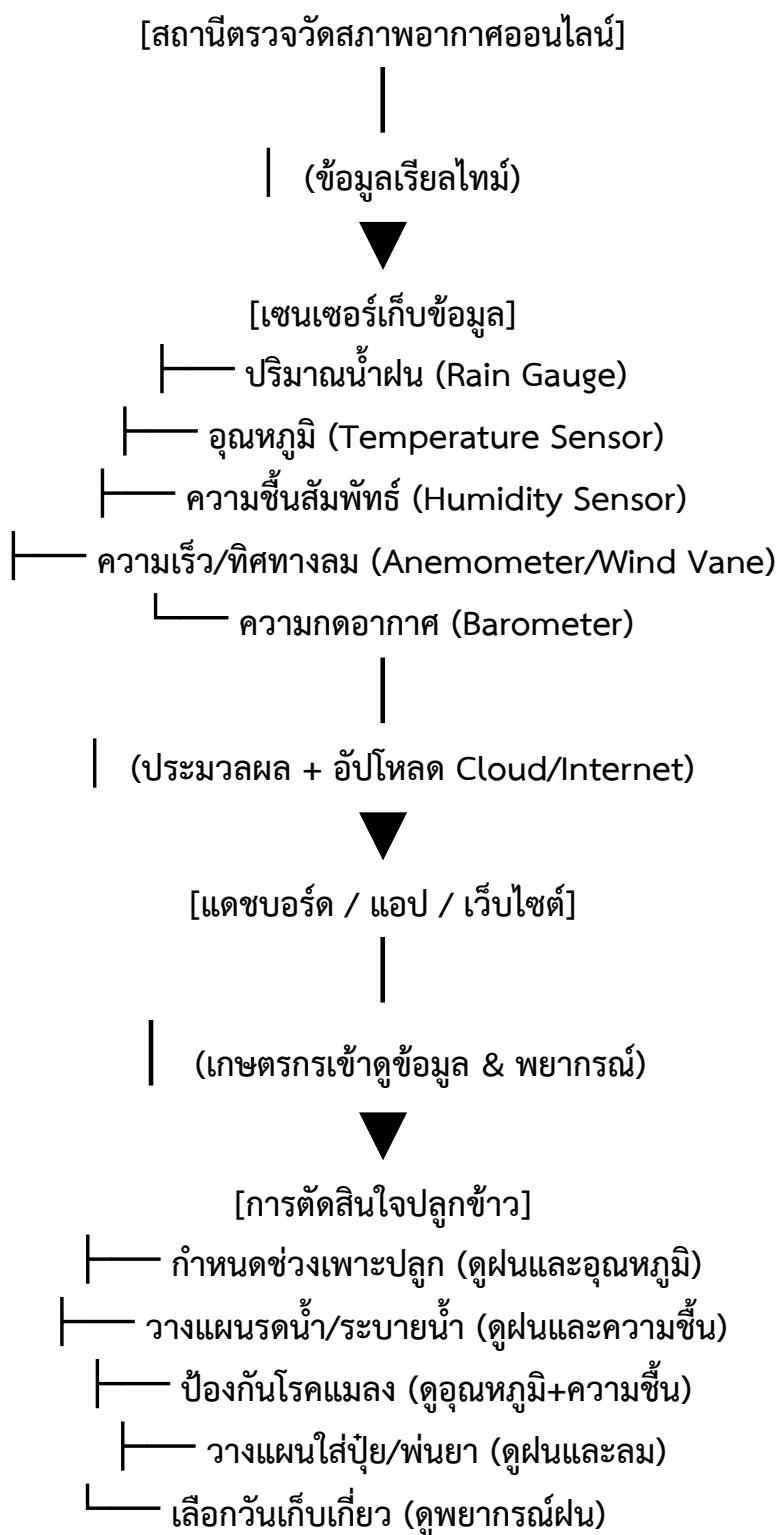
ภาพการใช้โดรนเพื่อการผลิตข้าว

๒.๔ สถานีตรวจวัดสภาพอากาศ (Online Weather Station)

สถานีตรวจวัดสภาพอากาศ (Online Weather Station) คือระบบหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสภาพอากาศแบบ **เรียลไทม์** และส่งข้อมูลขึ้นอินเทอร์เน็ต เพื่อให้สามารถดูหรือวิเคราะห์ได้จากทุกที่ โดยปกติจะประกอบด้วย

ภาพการใช้เทคโนโลยีสถานีตรวจวัดสภาพอากาศ

ภาพการใช้งานเทคโนโลยีสถานีตรวจวัดสภาพอากาศเพื่อการปลูกข้าว

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

- ๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๔.....ชนิด ประกอบด้วย
๑.๑) ข้าว	พื้นที่ปลูกจำนวน	๒๒ - ๐ - ๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๒) มะยงชิด	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๑ - ๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๓) มะละกอ	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๑ - ๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๔) กลั้ว	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๑ - ๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๕) ผักต่าง ๆ	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๑ - ๐	(ไร่-งาน-วา)
- ๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๕.....ชนิด ประกอบด้วย
๒.๑) ปลาพื้นถิ่น	จำนวน	๒,๐๐๐	(ตัว)
๒.๒) ปลาดุก	จำนวน	๕,๐๐๐	(ตัว)
๒.๓) ปลาสร้อย	จำนวน	๑,๐๐๐	(ตัว)
๒.๔) ปลานิล	จำนวน	๒,๐๐๐	(ตัว)
๒.๕) ปลาตะเพียน	จำนวน	๘๐๐	(ตัว)
- ๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย
๓.๑) ไก่ไข่	จำนวน	๓๐	(ตัว)
๓.๑) -	จำนวน	-	(ตัว)
๓.๑) -	จำนวน	-	(ตัว)
- ๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย
๔.๑) -	จำนวน	-	(หน่วย.....)
๔.๒) -	จำนวน	-	(หน่วย.....)
๔.๓) -	จำนวน	-	(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก. มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า	ข้าว	มีต้นทุนการผลิต ดังนี้		
๑.๑)	ค่าเตรียมดิน	เป็นเงิน	๖๐๐	บาท/ไร่
๑.๒)	ค่าปลูก	เป็นเงิน	๔๐๐	บาท/ไร่
๑.๓)	ค่าดูแลรักษา	เป็นเงิน	๓๐๐	บาท/ไร่
๑.๔)	ค่าเก็บเกี่ยว รวบรวม	เป็นเงิน	๖๐๐	บาท/ไร่
๑.๕)	ค่าพันธุ์	เป็นเงิน	๓๐๐	บาท/ไร่
๑.๖)	ค่าปุ๋ย	เป็นเงิน	๔๕๐	บาท/ไร่
๑.๗)	ค่ายา	เป็นเงิน	๔๐๐	บาท/ไร่
๑.๘)	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและอื่น ๆ	เป็นเงิน	๕๐๐	บาท/ไร่
๑.๙)	ค่าเช่าที่ดิน	เป็นเงิน	๕๐๐	บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต		เป็นเงิน	๔,๐๕๐	บาท/ไร่
รายได้		เป็นเงิน	๕,๒๐๐	บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

- ๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ผัก กระเพรา โหระพา ผักบุ้ง ไข่ไก่.....
เฉลี่ยรายได้วันละ.....๕๐๐.....บาท/วัน
- ๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ มะละกอ กล้วย.....
เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๒,๐๐๐.....บาท/สัปดาห์
- ๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ กล้วย ปลาประเภทต่าง ๆ.....
เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๖,๐๐๐.....บาท/เดือน
- ๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าว มะยงชิด.....
เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๑๘๔,๖๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ประโยชน์จากศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) สามารถแบ่งได้เป็น ๓ ระดับ คือ ต่อบุคคล → ต่อเกษตรกรรายอื่น → ต่อชุมชน

๑) ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง (เกษตรกรเจ้าของศูนย์)

- ๑.๑) ได้รับองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ในการผลิต เช่น เทคนิคการลดต้นทุน การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน
- ๑.๒) พัฒนาทักษะด้าน การวางแผนการผลิตและการตลาด ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- ๑.๓) มีโอกาสทดลองและประยุกต์ใช้นวัตกรรมเกษตร ในพื้นที่ของตน
- ๑.๔) ได้เครือข่ายเชื่อมโยงกับหน่วยงานรัฐ นักวิชาการ และภาคธุรกิจ
- ๑.๕) เสริมรายได้จากการเป็นวิทยากรและแหล่งเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับวิสาหกิจชุมชนแพวังชัน และวิสาหกิจชุมชนบ้านดงโฮมสเตย์ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาดูงานแก่นักท่องเที่ยว

๒) ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น

- ๒.๑) เข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม ผ่านการอบรมและสาธิต
- ๒.๒) ได้แบบอย่างการจัดการฟาร์มที่มีประสิทธิภาพ
- ๒.๓) ลดความเสี่ยงและต้นทุนจากการลองผิดลองถูก เพราะได้เรียนรู้จากประสบการณ์
- ๒.๔) สามารถนำแนวทางจากศูนย์ไปปรับใช้กับพื้นที่ของตนเองได้ทันที
- ๒.๕) เกิดเครือข่ายเกษตรกรช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๓) ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

- ๓.๑) ชุมชนมีศูนย์กลางความรู้และนวัตกรรม ด้านการเกษตร
- ๓.๒) ส่งเสริมการใช้ ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน
- ๓.๓) เพิ่มรายได้รวมของชุมชนจากการผลิตที่มีคุณภาพและเข้าตลาดได้
- ๓.๔) สร้าง ความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร และองค์กรชุมชน
- ๓.๕) ชุมชนมีศักยภาพในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความผันผวนของตลาด

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสังแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๑) มีภูมิปัญญาหรือนวัตกรรมนำมาใช้ใน ศพก.

๑.๑) ภูมิปัญญาที่ใช้ในการผลิตข้าว

การคัดเลือกพันธุ์ข้าวพื้นเมือง ใช้พันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น ข้าว กข. ๔๓ กข. ๔๗ กข.๖๑ และข้าวเหลือง รวมถึงหอมต่าง ๆ และเก็บเมล็ดพันธุ์จากผลผลิตที่สมบูรณ์ไว้ปลูกต่อ

๑.๒) การทำนาแบบเกษตรผสมผสาน เลี้ยงปลา เลี้ยงเป็ดในนาข้าว → ช่วยกำจัดวัชพืชและแมลง

๑.๓) การจัดการดินและน้ำแบบดั้งเดิม การขังน้ำในนาเพื่อควบคุมวัชพืช การใช้ฟางคลุมดิน เพื่อรักษาความชุ่มชื้น การใช้ปุ๋ยและสารชีวภาพ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ สมุนไพร เช่น สะเดา พริก กระเทียม ป้องกันแมลงศัตรูข้าว

๒) นวัตกรรมที่ใช้ในการผลิตข้าว

๒.๑) เครื่องจักรกลเกษตร เครื่องดำนา เครื่องเก็บเกี่ยว รถเกี่ยวข้าว โดรนพ่นปุ๋ยและสารชีวภัณฑ์

๒.๒) เทคโนโลยีการจัดการน้ำ ระบบนาแบบเปียกสลับแห้ง การจัดการน้ำแบบกัลกัสน้ำ การใช้น้ำอย่างแม่นยำ เพื่อลดต้นทุนและรักษาสังแวดล้อม

๒.๓) การใช้ชีวภัณฑ์สมัยใหม่ เชื้อราไตรโคเดอร์มา จุลินทรีย์ควบคุมโรคและแมลงศัตรูชีวภาพ สูตรปรับปรุงคุณภาพดิน

๒.๔) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล แอปพลิเคชันพยากรณ์อากาศเพื่อวางแผนเพาะปลูก ระบบ IoT ตรวจวัดความชื้นในดินและอุณหภูมิ

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑) การอนุรักษ์ดิน กิจกรรมใน ศพก. เช่น การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด และการปลูกพืชคลุมดิน ช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารในดิน ลดการชะล้างพังทลายและการเสื่อมโทรมของดิน ส่งผลให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์และเหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระยะยาว

๒) การอนุรักษ์น้ำ การจัดการน้ำใน ศพก. เช่น การขุดสระเก็บน้ำ การใช้น้ำหมุนเวียน และการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ (เช่น ระบบน้ำหยด) ช่วยให้เกษตรกรสามารถใช้ทรัพยากรน้ำได้อย่างคุ้มค่า ลดการปนเปื้อนของสารเคมีลงสู่แหล่งน้ำ และรักษาสมดุลระบบนิเวศในพื้นที่เกษตรกรรม

๓) การอนุรักษ์ป่าไม้และความหลากหลายทางชีวภาพ การทำเกษตรผสมผสานและวนเกษตรใน ศพก. มีส่วนช่วยเพิ่มพื้นที่สีเขียวและส่งเสริมการอนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเอื้อต่อการเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ขนาดเล็ก สร้างสมดุลทางระบบนิเวศ และลดความเสี่ยงจากโรคและแมลงศัตรูพืชที่เกิดจากความหลากหลายน้อยเกินไป

๔) การอนุรักษ์อากาศและพลังงาน กิจกรรมการจัดการเศษวัสดุการเกษตร เช่น การไถกลบตอซัง หรือการทำปุ๋ยหมัก แทนการเผาในที่โล่ง ช่วยลดมลพิษทางอากาศและก๊าซเรือนกระจก นอกจากนี้ ศพก. บางแห่งยังส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์สำหรับระบบสูบน้ำ ซึ่งเป็นการใช้พลังงานสะอาดและลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิล

กิจกรรมทางการเกษตรที่ดำเนินการใน ศพก. มีบทบาทสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งด้านดิน น้ำ ป่าไม้ และอากาศ ช่วยลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม เพิ่มความยั่งยืนในการผลิต และเป็นต้นแบบที่เกษตรกรสามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม จึงถือได้ว่า ศพก. เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเกษตรกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

๑) **ความรู้จริงทางวิชาการ** เกษตรกรต้นแบบเจ้าของ ศพก. หลัก มีความพร้อมด้านความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวนาปี และนาปรัง โดยพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ กข๘๕ กข๘๕ พิษณุโลก ๘๐ และหอมจินดา โดยวิธีหว่านน้ำตามโดยใช้หมักชีวภาพและฮอร์โมนต่าง ๆ ที่ทำไว้ใช้เอง ดังนี้

ช่วงอายุ ๑-๗ วัน

- ข้าวนาปี พิษณุโลก ๘๐ โดยวิธีใช้น้ำแช่ในแปลงปลูก พร้อมใส่น้ำหมัก ปริมาณ ๑๐ ลิตรต่อไร่ เพื่อควบคุมวัชพืชในแปลงนา

- ข้าวนาปรัง กข๘๕ กข๘๕ และ หอมจินดา ได้ปล่อยน้ำออกจากแปลงนา เพื่อควบคุมวัชพืช และให้ดินแห้ง

ช่วงอายุ ๘-๑๔ วัน

- ข้าวนาปี พิษณุโลก ๘๐ ใช้วิธีผสมน้ำหมักในแปลง เพื่อเป็นปุ๋ยให้กับต้นข้าวในแปลง และใส่ปุ๋ยเคมี ในปริมาณที่น้อยลง

- ข้าวนาปรัง กข๘๕ กข๘๕ และ หอมจินดา ปล่อยน้ำเข้าแปลงพร้อมใส่น้ำหมัก ปริมาณ ๑๐ ลิตรต่อไร่ เพื่อควบคุมวัชพืชในแปลงนาและเป็นปุ๋ยให้กับต้นข้าวในแปลง ทั้งไว้ประมาณ ๓๐ วัน

ช่วงข้าวยืนต้นอายุ ๓๐ - ๔๐ วัน ใช้น้ำหมักชีวภาพ ปริมาณ ๒๐ ลิตรต่อไร่ เพื่อช่วยเร่งการเจริญเติบโตของราก ลำต้น และใบข้าว

ช่วงข้าวกำลังออกรวง ฮอร์โมนผลไม้สุก ปริมาณ ๒๐ ลิตร/ไร่ เพื่อเร่งการออกรวงติดเมล็ด

ช่วงข้าวออกรวงและติดเมล็ด ใช้น้ำหมักหอยเชอร์รี่ปริมาณ ๒๐ ลิตรต่อไร่ เพื่อช่วยให้เมล็ดข้าวเต็มรวงและมีน้ำหนักเพิ่มผลผลิต โดยการนำไปฉีดพ่นในแปลงนาข้าว พร้อมทั้งช่วยลดต้นทุนการใช้สารเคมีต่าง ๆ ที่มีราคาแพง และมีสารพิษตกค้าง ทำให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัยไม่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค อีกทั้งเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น ผลผลิตน้ำหนักสดเฉลี่ย ๗๐๐ - ๑,๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตที่ได้นำไปจำหน่ายสร้างรายได้และเก็บบางส่วนไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือนช่วยลดรายจ่าย

หลังฤดูทำนา ปลูกปอเทือง จำนวน ๑๐ ไร่ โกลบเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และปรับโครงสร้างดิน มีภูมิปัญญาหรือนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

๒) รู้จักประยุกต์ใช้องค์ความรู้หรือภูมิปัญญาในการแก้ไข

การพัฒนาการเกษตรในปัจจุบันมิได้มุ่งเพียงการเพิ่มผลผลิต แต่ยังต้องคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพชีวิตของเกษตรกรด้วย ปัญหาที่เกิดขึ้นในภาคการเกษตร เช่น ดินเสื่อมโทรม การระบาดของศัตรูพืช การขาดแคลนน้ำ และความไม่มั่นคงด้านรายได้ ล้วนต้องการการแก้ไขที่หลากหลาย การใช้ องค์ความรู้สมัยใหม่ เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ ระบบชลประทานอัจฉริยะ และการจัดการตลาดออนไลน์ ประกอบกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทำเกษตรผสมผสาน การใช้น้ำหมักชีวภาพ และการขุดสระเก็บน้ำในไร่นา ถือเป็นแนวทางที่ช่วยเสริมซึ่งกันและกัน และสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น ดังนี้

๒.๑) การจัดการดินเสื่อมโทรม

- **องค์ความรู้สมัยใหม่:** การใช้ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง และการปลูกพืชตระกูลถั่วเพื่อเพิ่มไนโตรเจนในดิน

- **ภูมิปัญญาท้องถิ่น:** การไถกลบฟางข้าวหรือพืชสดเพื่อฟื้นฟูดินอินทรีย์วัตถุ

- **ผลลัพธ์:** ดินมีความอุดมสมบูรณ์ โครงสร้างดี เหมาะสมต่อการเพาะปลูกอย่างยั่งยืน

๒.๒) การจัดการศัตรูพืชและโรค

- องค์ความรู้สมัยใหม่: การใช้ชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา หรือเชื้อบีที เพื่อควบคุมแมลง
- ภูมิปัญญาท้องถิ่น: การทำน้ำหมักสมุนไพรจากสะเดา ข่า ตะไคร้หอม เพื่อไล่แมลง
- ผลลัพธ์: ลดการพึ่งพาสารเคมี เกษตรปลอดภัย และรักษาสิ่งแวดล้อม

๒.๓) การจัดการน้ำ

- องค์ความรู้สมัยใหม่: ระบบน้ำหยด ระบบน้ำอัจฉริยะที่ควบคุมผ่าน IoT
- ภูมิปัญญาท้องถิ่น: การขุดสระน้ำ คลองไส้ไก่ และการจัดการน้ำแบบหมุนเวียน
- ผลลัพธ์: ใช้น้ำคุ้มค่า ลดการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

๒.๔) การจัดการต้นทุนและรายได้

- องค์ความรู้สมัยใหม่: การพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP/Organic) การตลาดออนไลน์ และระบบโลจิสติกส์

- ภูมิปัญญาท้องถิ่น: การทำเกษตรผสมผสาน เช่น ทำนาเลี้ยงปลา เลี้ยงเป็ด ปลูกผักควบคู่
- ผลลัพธ์: ลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ สร้างรายได้หลายทาง และเพิ่มความมั่นคงทางอาหาร

การแก้ไขปัญหาทางการเกษตรไม่สามารถพึ่งพาเพียงองค์ความรู้สมัยใหม่หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งได้ แต่ต้องอาศัยการบูรณาการทั้งสองด้านเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างแนวทางการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสังคมเกษตรกร การประยุกต์ใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาร่วมกันจึงไม่เพียงแต่ช่วยแก้ปัญหาเชิงเทคนิค แต่ยังส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสร้างความยั่งยืนให้กับภาคการเกษตรไทยในอนาคต

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

๑) การให้บริการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงานของ ศพก.

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดย ศพก. ทำหน้าที่เป็นทั้งแหล่งเรียนรู้ภาคปฏิบัติ จุดอบรม ศึกษาดูงาน และแหล่งวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่เกษตรกรรายอื่น ๆ รูปแบบการให้บริการของ ศพก. อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี ที่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรและสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

ในกระบวนการส่งเสริมการเกษตร บทบาทของการจัดการความรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยีถือเป็นหัวใจสำคัญ เกษตรกรจำนวนมากต้องการการเรียนรู้ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จึงถูกพัฒนาขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเกษตรกร และดำเนินการโดย นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์ เกษตรกรต้นแบบที่มีประสบการณ์ตรง สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้ตามแผนการถ่ายทอดความรู้ และมีการแบ่งเวลาในการถ่ายทอดความรู้ได้เหมาะสม คือ แบ่งช่วงการถ่ายทอดความรู้ ช่วงต้น เกริ่นนำข้อมูลส่วนตัว ช่วงกลาง เข้าถึงเนื้อหาต่าง ๆ ของเรื่องที่ต้องการถ่ายทอดความรู้ ช่วงปลาย สรุปเนื้อหาและการนำไปปรับใช้ จากการที่ได้อาสาเข้ามาทำงานเพื่อส่วนรวมรับใช้พี่น้องประชาชนทั่วไป และเกษตรกร ในตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน จนเกษียณอายุราชการก็เป็นผู้นำด้านการเกษตรอย่างเต็มตัวนั้น ต้องเสียสละเวลาส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนร่วมต่าง ๆ และพัฒนาตนเองหาความรู้หรือวิทยาการสมัยใหม่เข้ามาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำการเกษตร ตามคติประจำใจที่ว่า “ผู้นำต้องทำก่อน พร้อมเดินตามรอยเท้าพ่อหลวง ร.๙ และใช้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานทางสายกลาง” จนสามารถปรับเปลี่ยนจากการทำเกษตรแบบเดิมที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว มาเป็นการทำการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ที่ประสบผลสำเร็จ สามารถสร้างรายได้ ลดรายจ่าย และเป็นศูนย์เรียนรู้ที่ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรให้กับชุมชน และประชาชนที่สนใจทั่วไป โดยได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

๑) ประธาน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก ระดับอำเภอ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน สำหรับแก้ไขปัญหาของชุมชนและสามารถตอบสนองความต้องการด้านการเกษตรของชุมชนได้ โดยมีฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้

๒) ประธาน ศูนย์เครือข่าย (ศพก.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลบางกุ้ง

๓) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลบางกุ้ง อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕

๔) ปราชญ์เกษตรดีเด่น จังหวัดปราจีนบุรี

๕) มีความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำเกษตรผสมผสาน โดยใช้สวนของตนเองเป็นสถานที่ศึกษาดูงาน ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร แก่บุคคลที่สนใจทั้งในชุมชนและต่างพื้นที่ ด้วยความเต็มใจ

๖) มีบุคลิกภาพเป็นที่น่าเชื่อถือ และมีจริยธรรม

๗) เป็นเกษตรกรปรารถนาดี “Smart Farmer” ต้นแบบสาขาเกษตรผสมผสาน เป็นเกษตรกรที่มีความรอบรู้ในระบบการผลิต ด้านการเกษตรไร่นาสวนผสม มีความสามารถในการวิเคราะห์ เชื่อมโยง และบริหารจัดการการผลิตและการตลาด โดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ คำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค สังคมและสิ่งแวดล้อม

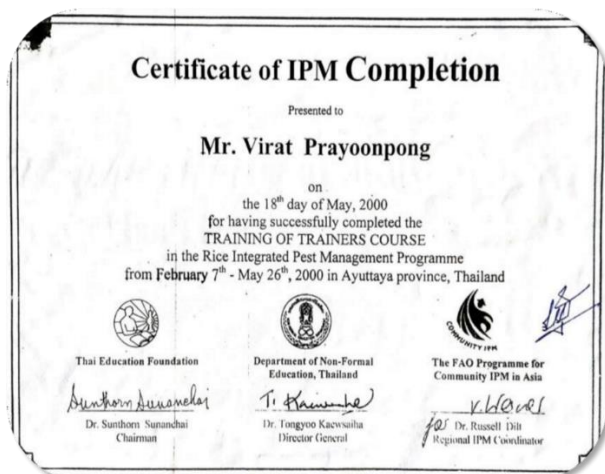
๘) คณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลบางกุ้ง ร่วมประชุม จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรประจำตำบล

๙) อาสาสมัครฝนหลวง, ครูบัญชีอาสา, เศรษฐกิจการเกษตรอาสา และหมอดินอาสา

ดังนั้น นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์ เกษตรต้นแบบของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี เป็นจุดอบรม แหล่งศึกษาดูงาน และวิทยากรถ่ายทอดความรู้ เป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรและชุมชนท้องถิ่น ทำให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงความรู้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสามารถนำไปประยุกต์ใช้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรรมให้ก้าวสู่ความยั่งยืน

ภาพรับรางวัลปราชญ์เกษตรของแผ่นดินระดับจังหวัด ปี 2565

ภาพใบประกาศนียบัตรผ่านการฝึกอบรม IPM

ภาพใบประกาศนียบัตรผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร
พัฒนาศักยภาพครูผู้ฝึกสอนวิชาข้าว ปี ๒๕๕๙

ภาพใบประกาศนียบัตรผ่านการฝึกอบรม หลักสูตร
ทูตความปลอดภัยด้านข้าวสู่การเป็นเกษตรกรอัจฉริยะ

ภาพประธานอาสาสมัครผนหลวงจังหวัดปราจีนบุรี
อาสาสมัครผนหลวงดีเด่น ปี 2563

ภาพ ครูบุญชิตีเด่น ระดับเขต ชลบุรี

๒) การให้บริการเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์ เกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านองค์ความรู้ ด้านทักษะการเป็นวิทยากร ด้านการพูด และด้านบุคลิกภาพในการเป็นวิทยากร โดยยึดหลักการลักษณะการเป็นวิทยากรมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่หรือต่างพื้นที่ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ ดังนี้

๒.๑) มีความมุ่งมั่น คนเราถ้ามีใจอะไรๆ มันก็ง่าย เพราะใจมันรัก อยากที่จะทำ อยากที่จะเป็น เจออุปสรรคปัญหา ก็ฟันฝ่าไปได้ แต่ถ้าใจไม่รักทำอะไรก็ไม่มีแววที่จะประสบความสำเร็จเพราะไม่มีใจ ดังนั้นประการแรกต้องมี ใจรักการเป็นวิทยากรเสียก่อน

๒.๒) ต้องมีความรู้จริงในเรื่องที่จะถ่ายทอดอย่างชัดเจน การเป็นวิทยากร เป็นนักพูดที่เก๋านั้น ต้องมีความรู้เยอะ มีความรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะเรื่องที่จะ บรรยาย ต้องรู้ชนิดทะลุปรุโปร่ง สามารถเข้าใจเรื่องที่จะถ่ายทอดได้อย่างกระจ่างแจ้งชัดเจน ส่วนความรู้อื่น ๆ ก็ต้องมีรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นนิทาน เรื่องตลกขำขัน ความรู้รอบตัวอื่น ๆ อีกมากมาย การเป็นคนรักการเรียนรู้ จะสามารถทำให้เราเป็นวิทยากรที่เก๋ มีค่าตัวแพงๆ ได้ เพราะวิทยากร คือ ผู้ถ่ายทอดให้ความรู้

๒.๓) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความคิดของคนเรามี ๒ ด้าน ด้านหนึ่งบวก อีกด้านหนึ่งลบ การคิดลบ ทำให้จิตใจหดหู่ ห่อเหี่ยว หมดความหวัง หมดกำลังใจ การคิดบวกก่อให้เกิดความหวัง พลังใจ มีแรงที่จะต่อสู้ปัญหาอุปสรรค มีความคิด สร้างสรรค์ คิดสิ่งแปลกๆ สิ่งใหม่ๆ ได้ตลอดเวลา คุณสมบัติของผู้ที่ต้องการฝึกฝนเป็นวิทยากรในข้อนี้ก็คือการ คิดบวก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพราะจะทำให้เรามีอะไรๆ แปลกๆ ใหม่ๆ ตลอดเวลา เวลาถ่ายทอดให้ ความรู้ ก็จะเป็นความรู้ที่ดี ๆ ความรู้ที่สร้างสรรค์ ผู้เข้าสัมมนาก็จะได้แนวความคิดจากการฟังบรรยาย นำไป ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ ทำให้ผู้ที่ เป็นวิทยากรได้รับการตอบรับมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการฝึกฝนเกี่ยวกับความคิด สร้างสรรค์ก็เป็นอีกข้อหนึ่งที่วิทยากรพึงมี

๒.๔) มีมนุษยสัมพันธ์ดี การเป็นคนร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเอง ทำให้มีเสน่ห์ มีแต่คนอยากเข้าใกล้ เป็นคุณสมบัติอีก ข้อหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับการเป็นวิทยากร รอยยิ้มของวิทยากร จะทำให้ผู้เข้าสัมมนาฟังอย่างตั้งใจ คงไม่มีใคร อยากฟังวิทยากรหน้าบึ้ง หรือหน้าบอญบญไม่รับ ฝึกยิ้มเสียแต่วันนี้เพื่อเป็นวิทยากรที่ดีในวันหน้า

๒.๕) ช่างสังเกต การพูด การถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ต้องหมั่นสังเกตผู้ฟังรู้สึกเช่นไร การเรียนรู้ภาษากาย มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้เราสามารถรู้ได้ว่า ผู้ฟังตอบรับการพูดของวิทยากรได้มากน้อยแค่ไหน ดังนั้น คุณสมบัติข้อนี้ก็ต้องฝึกเป็นคนช่างสังเกต

๒.๖) มีไหวพริบปฏิภาณ แก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าเก่ง คุณสมบัติข้อนี้ขาดไม่ได้ ใครไม่มีคุณสมบัติข้อนี้ฝึกฝนได้ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบางครั้งเกิน ความคาดหมาย การมีไหวพริบปฏิภาณคิดไวทำไว แก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าได้ เป็นคุณสมบัติอีกข้อหนึ่งของ วิทยากรที่ต้องฝึกฝน

๒.๗) มีความเชื่อมั่นในตนเอง วิทยากรเป็นยิ่งกว่าผู้นำ ผู้นำนำคนอื่นได้ แต่ผู้นำอาจจะไม่ใช่วิทยากรผู้นำมีความเชื่อมั่น วิทยากร จึงต้องมีความเชื่อมั่นมากกว่า หากไม่มีความเชื่อมั่น ไม่มีความมั่นใจในเรื่องที่บรรยายในเรื่องที่ถ่ายทอด แล้ว ใครจะเชื่อ ความเชื่อมั่นจะแสดงออกมาทางน้ำเสียง สีหน้า แววตา ข้อมูลคำพูด ท่าทาง บุคลิกภาพ การพูดที่มีหลักการ การพูดที่มีน้ำเสียงทรงพลังช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นได้ ความเชื่อมั่นในตนเองเป็น คุณสมบัติอีกข้อหนึ่งที่ควรมีการฝึกฝน

๒.๘) มีการวางแผนที่ดี นักพูดที่ดี วิทยากรที่ดีต้องมีคุณสมบัติเรื่องการวางแผน การวางแผนการพูดให้ไปตามลำดับ ขั้นตอน ถือเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการถ่ายทอด เพราะจะทำให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่อง

ได้รับการถ่ายทอดอย่าง กระฉ่งแจ้งชัดเจน การขาดการวางแผน จะทำให้การพูด วกไปวนมา กระโดดไปกระโดดมาเหมือนกระรอก กระแตตามต้นไม้ ทำให้เกิดการล้มเหลวในการพูดไม่ประสบความสำเร็จในการเป็นวิทยากร ดังนั้นการ วางแผนเป็นคุณสมบัติอีกข้อหนึ่งที่ควรมีการฝึกฝน

๒.๙) มีความจริงใจตั้งใจให้ความรู้ คุณสมบัติข้อนี้เป็นคุณสมบัติพื้นฐานของการเป็นวิทยากรมืออาชีพ ความจริงใจตั้งใจมากน้อยแค่ไหน สัมผัสได้ไม่ยาก ระหว่างวิทยากรกับผู้ฟังการสัมมนา

๒.๑๐) มีลีลาแบบฉบับเป็นของตัวเอง เวลาทำอาหารอาจจะได้ยินคำพูดที่ว่า “สูตรใครก็สูตรใคร” มีความหมายชัดเจนในตัวอยู่ แล้ว ลีลาแบบฉบับของนักพูด หรือวิทยากรที่เป็นตัวของตัวเองจะทำให้ผู้ฟังจำได้แม่นยำ โดดเด่น เป็น เอกลักษณ์ ดังนั้นต้องหาลีลาแบบฉบับที่เป็นตัวของตัวเราเองลองค้นหาว่าตัวเรามีลีลาแบบฉบับเป็นแบบไหน

๒.๑๑) ทำให้ผู้เข้าสัมมนามีส่วนร่วมในการบรรยาย การพูด คือการสื่อสารระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง แต่การบรรยาย คือการพูดสื่อสารระหว่างวิทยากร กับผู้เข้าสัมมนา หากวิทยากรพูดไป ผู้ฟังก็เงิบ นานเข้าบรรยายากาก็จะกร่อย สุดท้ายคนก็จะหายหมดทั้งห้อง ดังนั้นการสร้างบรรยากาศให้ผู้ฟังหรือ ผู้เข้าสัมมนามีส่วนร่วม เป็นคุณสมบัติข้อสำคัญที่ต้องฝึกฝนอย่างหนัก เพราะการทำให้ผู้เข้าสัมมนามีส่วนร่วมเป็นจุดแข็งเกิดของวิทยากรมืออาชีพ

๒.๑๒) บุคลิกภาพการแต่งกายโดดเด่น ดูดีมีสง่า วางตัวเหมาะสมเป็นวิทยากร การแต่งกายที่เหมาะสม บุคลิกภาพดูดี โดดเด่น เป็นที่เคารพเลื่อมใสต่อผู้พบเห็นไม่ว่าจะเป็นบน เวทีหรืออยู่ข้างล่างเวที นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นคุณสมบัติข้อนี้ก็ต้องฝึกฝนเช่นกัน

การให้บริการเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้
ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอศรีมหาโพธิ

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหานั้น เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรและการเป็นที่ปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่ ถือเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกร ศพก. ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการรับฟังปัญหา ให้คำปรึกษา เสนอแนวทางแก้ไขที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่จริง และเป็นช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ การดำเนินการดังกล่าวช่วยให้ความเชื่อมั่นต่อเกษตรกร เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดความสูญเสีย และเสริมสร้างความยั่งยืนของระบบเกษตรกรรมในระดับชุมชน ภาคการเกษตร ต้องเผชิญกับปัญหาหลากหลาย ทั้งด้านการผลิต ต้นทุน การตลาด ภัยธรรมชาติ และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เกษตรกรจำนวนมากขาดช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลหรือคำปรึกษาที่ถูกต้อง ศพก. จึงมีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่เป็น **ที่ปรึกษาและผู้แก้ไขปัญห** โดย นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์ เกษตรกรต้นแบบและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ดำเนินการ การให้บริการในลักษณะนี้ไม่เพียงช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่ยังเป็นการสร้าง ความมั่นใจและพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรในระยะยาว

๑) รูปแบบการให้บริการแก้ไขปัญห

๑.๑) การเป็นที่ปรึกษาเชิงเทคนิค: ให้คำแนะนำด้านการจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย พันธุ์พืช และการป้องกันศัตรูพืช

๑.๒) การเป็นที่ปรึกษาทางการตลาด: ชี้แนะแนวทางการตลาด การแปรรูป และการสร้างมูลค่าเพิ่ม

๑.๓) การรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่: ทำหน้าที่เป็นช่องทางกลางในการรับฟังปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น ราคาผลผลิตต่ำ การขาดแคลนน้ำ หรือข้อพิพาทในชุมชน และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไข

๒) กระบวนการทำงาน

๒.๑) การรับฟัง – เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงปัญหาและความต้องการ

๒.๒) การวิเคราะห์ปัญหา – ใช้ทั้งความรู้วิชาการและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒.๓) การให้คำแนะนำ – เสนอแนวทางที่สอดคล้องกับบริบทของเกษตรกร

๒.๔) การติดตามผล – ประเมินผลการแก้ไขและปรับปรุงแนวทางเพิ่มเติม

๓) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

๓.๑) เกษตรกรได้รับความช่วยเหลืออย่างตรงจุดและทันเวลา

๓.๒) ลดความเสียหายจากการผลิต และลดความขัดแย้งในชุมชน

๓.๓) เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างเกษตรกรกับหน่วยงานรัฐ

๓.๔) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรและการเป็นที่ปรึกษาของ ศพก. มีความสำคัญต่อการเสริมสร้างขีดความสามารถของเกษตรกรในการเผชิญกับความท้าทายทางการเกษตรในปัจจุบันและอนาคต ไม่เพียงแต่ช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่ยังสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนเกษตรกรรมในระยะยาว

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและด้านวิชาการเกษตรถือเป็นกลไกสำคัญของ ศพก. ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้องและทันสมัยแก่เกษตรกร เพื่อให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ศพก. ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านการผลิต การตลาด และนวัตกรรม พร้อมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงวิชาการในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและนำไปปฏิบัติได้จริง ส่งผลให้เกษตรกรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดความเสี่ยง และพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

ปัจจุบันเกษตรกรต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ความผันผวนของราคาผลผลิต ตลอดจนข้อจำกัดด้านทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้น การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและองค์ความรู้ด้านวิชาการเกษตรที่เหมาะสม จึงเป็นสิ่งจำเป็น ศพก. ในฐานะศูนย์กลางการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี มีบทบาทสำคัญในการให้บริการข้อมูลและองค์ความรู้แก่เกษตรกรและชุมชนโดยรอบ

๑) การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร

๑.๑) ข้อมูลการผลิต สภาพอากาศ ปริมาณน้ำ ผลผลิตเฉลี่ย และแนวทางการจัดการ

๑.๒) ข้อมูลการตลาด ราคาพืชผล แนวโน้มความต้องการของตลาด ช่องทางการจำหน่าย

๑.๓) ข้อมูลเชิงนโยบายความช่วยเหลือจากภาครัฐ โครงการสนับสนุนด้านเกษตร

๑.๔) การประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงง่ายผ่านศูนย์บริการ เช่น แผ่นพับ สื่อออนไลน์ เอกสาร

ทางวิชาการ คู่มือความรู้สำหรับประชาชน และการประชุมกลุ่ม

๒) การให้บริการด้านวิชาการเกษตร

๒.๑) ถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การจัดการน้ำอย่างประหยัด

๒.๒) ฝึกอบรมและสาธิต วิธีการผลิตที่ได้มาตรฐาน เช่น GAP และเกษตรอินทรีย์

๒.๓) ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ควบคู่กับความรู้สมัยใหม่ เพื่อสร้างความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

๒.๔) การสนับสนุนเชิงวิชาการ ในการวิเคราะห์ปัญหา เช่น โรคพืช ศัตรูพืช นิเวศวิทยา และการจัดการดิน

๓) ผลลัพธ์จากการให้บริการ

๓.๑) ทำให้เกษตรกรสามารถตัดสินใจได้อย่างมีข้อมูลรองรับ

๓.๒) ทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและความเสี่ยงจากปัญหาต่าง ๆ

๓.๓) ทำให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ

๓.๔) ทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่เข้มแข็งและสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้

การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและด้านวิชาการเกษตรของ ศพก. เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกษตรกรมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่ถูกต้อง พร้อมทั้งได้รับองค์ความรู้เชิงวิชาการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในแปลงเกษตร การดำเนินการดังกล่าวไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ แต่ยังช่วยยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน และสร้างความมั่นคงให้แก่ภาคการเกษตรในระยะยาว

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางการเกษตรสู่เกษตรกร โดยมีบทบาทสำคัญในการขยายผลองค์ความรู้จากเกษตรกรต้นแบบไปสู่เกษตรกรรายอื่น ๆ ในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง การขยายผลดังกล่าวดำเนินผ่านช่องทางการอบรม ศึกษาดูงาน การเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ และการสนับสนุนเชิงปฏิบัติ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือเกษตรกรสามารถนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในแปลงของตนได้จริง เพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และสร้างความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเกษตรกรให้สามารถปรับตัวและแก้ไขปัญหาการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยการขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติ ซึ่งเกษตรกรไม่เพียงแต่รับความรู้ แต่ต้องสามารถนำไปทดลองและประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตน ศพก. จึงทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ และใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ “เกษตรกรสอนเกษตรกร” เพื่อส่งต่อองค์ความรู้สู่ชุมชนอย่างเป็นระบบ

๑) ช่องทางในการขยายผล

- ๑.๑) การอบรมและสัมมนา จัดหลักสูตรให้เกษตรกรเรียนรู้แนวปฏิบัติใหม่ ๆ
- ๑.๒) ศึกษาดูงานในแปลงเรียนรู้ เกษตรกรได้เห็นตัวอย่างจริงและทดลองปฏิบัติ
- ๑.๓) การถ่ายทอดโดยเกษตรกรต้นแบบ เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จเป็นวิทยากร

ถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติ

- ๑.๔) สื่อและเครือข่ายการสื่อสาร ใช้แผ่นพับ วิดีโอออนไลน์ และกลุ่มเกษตรกรในชุมชน

๒) การนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกร

๒.๑) เกษตรกรปรับใช้เทคนิคการปลูก การจัดการน้ำ การป้องกันศัตรูพืช และการจัดการดินตามแนวทางที่ได้รับ

- ๒.๒) ทดลองในแปลงของตนเองก่อนขยายพื้นที่การใช้งาน

๒.๓) ประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับองค์ความรู้สมัยใหม่ เช่น การใช้พืชคลุมดินร่วมกับการใช้ปุ๋ยชีวภาพ

๓) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

- ๓.๑) ด้านการผลิต ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น คุณภาพสินค้าเกษตรดีขึ้น มีประสิทธิภาพ
- ๓.๒) ด้านเศรษฐกิจ ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้ต่อครัวเรือน
- ๓.๓) ด้านสิ่งแวดล้อม การใช้สารเคมีลดลง พื้นฟูดินและน้ำ
- ๓.๔) ด้านชุมชน เกิดเครือข่ายเกษตรกรที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกรผ่าน ศพก. เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับศักยภาพเกษตรกรและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน การดำเนินงานผ่านช่องทางอบรม ศึกษาดูงาน การเป็นวิทยากร และการสื่อสารเชิงเครือข่าย ช่วยให้เกษตรกรนำองค์ความรู้ไปปรับใช้จริง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นไม่เพียงเพิ่มผลผลิตและรายได้ แต่ยังสร้างความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเกษตรกรรมในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ช่องทางขยายผล	การปฏิบัติของเกษตรกร	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น
การอบรม/สัมมนา	เรียนรู้เทคนิคการปลูก การจัดการน้ำ การป้องกันศัตรูพืช และการจัดการดิน	ผลผลิตเพิ่มขึ้น คุณภาพสินค้า เกษตรดีขึ้น
ศึกษาดูงานในแปลงเรียนรู้	ทดลองปฏิบัติจริงในแปลงของตนเอง และสังเกตการจัดการที่เหมาะสม	ลดความผิดพลาดในการผลิต เพิ่มทักษะการจัดการแปลง
การถ่ายทอดโดยเกษตรกรต้นแบบ	ประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับองค์ความรู้สมัยใหม่ เช่น การใช้พืชคลุมดิน ร่วมกับปุ๋ยชีวภาพ	ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้ต่อครัวเรือน
สื่อและเครือข่ายการสื่อสาร (แผ่นพับ, วิดีโอ, กลุ่มเกษตรกร)	นำข้อมูลและแนวปฏิบัติไปทดลองและปรับใช้ตามบริบทพื้นที่	การใช้สารเคมีลดลง พื้นฟูดินและน้ำ เกิดเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ผ่านความร่วมมือกับเกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ช่วยเสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และพัฒนาแนวทางการผลิตที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ บทความนี้เสนอแนวทางและผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วมดังกล่าว ซึ่งช่วยให้เกิดการส่งเสริมการเกษตรอย่างยั่งยืนและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน การพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างเกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศพก. ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน ส่งเสริม และพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ ผ่านกระบวนการที่เน้น **การมีส่วนร่วม** ของทุกภาคส่วน การมีส่วนร่วมนี้ไม่เพียงเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดองค์ความรู้ แต่ยังช่วยสร้างความเข้าใจร่วมและความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างเกษตรกรและหน่วยงานต่าง ๆ

๑) ลักษณะการมีส่วนร่วม

๑.๑) ร่วมวางแผนการพัฒนาเกษตรกรรม กำหนดเป้าหมายการผลิต ปรับปรุงเทคนิค และวางแผนการอบรมหรือถ่ายทอดความรู้

๑.๒) ร่วมดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร ปลูกต้นแบบ จัดแปลงเรียนรู้ สาธิตการใช้เทคโนโลยีหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑.๓) ร่วมประเมินผลและติดตามผล วิเคราะห์ผลผลิต ปัญหาและอุปสรรค เพื่อปรับปรุงแนวทางต่อไป

๒) การประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่

๒.๑) ทำงานร่วมกับ สำนักงานเกษตรอำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อวางแผนการอบรมและกิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงแผนการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ

๒.๒) ประสานกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดสรรทรัพยากร สนับสนุนโครงการ และจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

๒.๓) ร่วมมือกับ สถาบันการศึกษา สำนักงานวิจัย ในการให้ความรู้เชิงวิชาการและวิจัย พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิต

๓) ผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วม

๓.๑) ทำให้เกิด เครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ ที่มีทักษะและความรู้สอดคล้องกับพื้นที่

๓.๒) เกษตรกรและชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและตัดสินใจด้านเกษตรกรรม

๓.๓) การผลิตมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดต้นทุน เพิ่มรายได้ และยกระดับคุณภาพสินค้า

๓.๔) สร้าง ความยั่งยืนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เพราะทุกภาคส่วนรับผิดชอบร่วมกัน

การมีส่วนร่วมของ ศพก. กับชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยส่งเสริม การเกษตรอย่างยั่งยืน การทำงานร่วมกันตั้งแต่การวางแผน ดำเนินกิจกรรม จนถึงติดตามผล ทำให้เกิดการ แลกเปลี่ยนความรู้ การเรียนรู้ร่วมกัน และการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรและชุมชน ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นไม่ เพียงแต่ยกระดับคุณภาพการผลิต แต่ยังสร้างระบบเกษตรกรรมที่ยั่งยืนและเหมาะสมกับบริบทพื้นที่อย่างแท้จริง

กิจกรรมร่วม	บทบาทของ ศพก.	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น
วางแผนการพัฒนาเกษตรกรรม	ประสานงานกับเกษตรกรต้นแบบและหน่วยงานในพื้นที่ กำหนดเป้าหมายและแนวทาง	เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวางแผน ปรับแนวทางให้เหมาะสมกับพื้นที่
ดำเนินกิจกรรมส่งเสริม การเกษตร	จัดอบรม สาธิตแปลงเรียนรู้ ถ่ายทอดเทคนิค และภูมิปัญญาท้องถิ่น	เกษตรกรได้รับความรู้ ปรับใช้ เทคนิคได้จริง และเกิดเครือข่าย เกษตรกรต้นแบบ
ประเมินผลและติดตาม	ร่วมประเมินผลผลิต วิเคราะห์ปัญหาและ อุปสรรค พร้อมปรับปรุงแนวทาง	เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน เพิ่มรายได้ และพัฒนา คุณภาพสินค้า
ประสานงานกับหน่วยงาน ภาครัฐและชุมชน	ทำงานร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันการศึกษา	สร้างความร่วมมือ สร้างความ ยั่งยืนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า เกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

บทบาทของ ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีหลายด้าน ครอบคลุมการบริหารจัดการ การประสานงาน และการพัฒนาศูนย์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

๑) การกำหนดทิศทางและนโยบาย วางแนวทางและนโยบายการดำเนินงานของศูนย์ให้ สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑.๑) กำหนดเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวในการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร

๑.๒) มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการใช้เทคโนโลยีการเกษตรอย่างยั่งยืน

๒) การบริหารจัดการและควบคุมงาน กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์ให้เป็นไปตามแผนงานและงบประมาณ

๒.๑) ตรวจสอบคุณภาพการบริการและการเรียนรู้ของเกษตรกร

๒.๒) ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร คณะกรรมการ ศพก. คณะกรรมการแปลงใหญ่ และคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ

๓) การส่งเสริมการเรียนรู้และนวัตกรรม

๓.๑) สนับสนุนให้ศูนย์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เกษตรกรสามารถเข้ามาศึกษาเทคโนโลยีนวัตกรรม และวิธีการจัดการผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒) ผลักดันการจัดกิจกรรมฝึกอบรม การสาธิตการผลิต และการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ

๔) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ

๔.๑) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อพัฒนาศูนย์ให้มีศักยภาพสูงสุด

๔.๒) ส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรมและแลกเปลี่ยนความรู้

๕) การติดตามและประเมินผล

๕.๑) ติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์และความก้าวหน้าของเกษตรกร

๕.๒) ประเมินความสำเร็จของโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนา

ต่อเนื่อง

๖) บทบาทเป็นตัวแทนและผู้นำชุมชน

๖.๑) เป็นผู้นำในการประชาสัมพันธ์ศูนย์ให้เป็นที่รู้จักและเข้าถึงได้ง่าย

๖.๒) แสดงบทบาทเป็นแบบอย่างในการทำเกษตรที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์ เกษตรกรต้นแบบ มีความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. (ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร) และการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชนการเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ทำให้เราได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการทำงานร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่ เราไม่เพียงแต่ส่งเสริมความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตเท่านั้น แต่ยังเป็นสะพานเชื่อมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ความภาคภูมิใจของเรามาจากผลลัพธ์ที่เห็นได้ชัด เช่น เกษตรกรสามารถปรับปรุงกระบวนการผลิต เพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และสามารถจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การทำงานร่วมกันยังสร้างความเข้มแข็งในชุมชน เกิดเครือข่ายความร่วมมือ และสร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรรุ่นใหม่มุ่งมั่นพัฒนาการเกษตรต่อไป ทุกขั้นตอนของการดำเนินงานเป็นการสะท้อนถึงความมุ่งมั่น ความร่วมมือ และการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งทำให้การทำงานในฐานะ ศพก. เป็นประสบการณ์ที่เต็มไปด้วยคุณค่าและความภาคภูมิใจ

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

การทำงานในประธานและผู้ประสานงานของ ศพก. ทำให้เราได้แสดงบทบาทความเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนกิจกรรมและโครงการด้านการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนการอบรม ถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตร หรือการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในพื้นที่ การนำเสนอแนวทางที่ชัดเจน และสร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรช่วยกันพัฒนาชุมชน เป็นการสะท้อนถึงศักยภาพในการนำทีมและการตัดสินใจอย่างรอบคอบ ในขณะเดียวกัน ความเป็นจิตอาสาเป็นหัวใจสำคัญของการทำงาน เรามุ่งมั่นทำงาน เพื่อส่วนรวม ก่อนประโยชน์ส่วนตัว สนับสนุนเกษตรกรและชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ส่งเสริมความรู้และทักษะที่ช่วยเพิ่ม คุณภาพชีวิตและความเข้มแข็งของชุมชน การอุทิศเวลาและแรงกายแรงใจโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ เป็นสิ่งที่ทำให้การทำงานร่วมกับ ศพก. เต็มไปด้วยความหมายและคุณค่า

๑.๑) ประธานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลบางกุ้ง

๑.๒) ประธานแปลงใหญ่ข้าว ตำบลบางกุ้ง

๑.๓) อดีตสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕

๑.๔) กรรมการกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลบางกุ้ง

๑.๕) ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

๑.๖) ครูบัญชีอาสา

๑.๗) อาสาฬนหลวง

๑.๘) หมอдинอาสาประจำตำบลบางกุ้ง

๑.๙) เศรษฐกิจเกษตรอาสา

๑.๑๐) ครูบัญชีอาสา

๑.๑๑) ประชาญ์เกษตรดีเด่นระดับจังหวัด ปี ๒๕๖๕

๑.๑๒) อดีตอาสาเกษตรหมู่บ้าน

การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ได้อุทิศตนเพื่อทำประโยชน์ต่อสังคมหลายด้านการเป็น ศูนย์เรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ เป็นที่ทำการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.หลัก และเครือข่าย) ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน (ไร่นาสวนผสม) ภายใต้การร่วมมือของกรมส่งเสริมการเกษตร หน่วยงานภาคีของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลศรีมหาโพธิ ที่มุ่งเน้นการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวางแผนการผลิต รวมทั้งเป็นต้นแบบให้กับชุมชนในการทำเกษตรแบบผสมผสานไร่นาสวนผสม การนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชนสามารถดำเนินตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านไร่นาสวนผสมของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษา ดูงานจากหน่วยงานต่าง อีกทั้งประชาชนทั่วไปที่สนใจ นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์ ประธาน ศพก.ศรีมหาโพธิ ได้มีเข้ารับการฝึกอบรมกับหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย เช่น กรมการข้าว กรมฝนหลวง กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร การส่งเสริมสหกรณ์ กรมการปกครอง สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันออก และ กรมพัฒนาชุมชน นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์ ประธาน ศพก.ศรีมหาโพธิ ได้นำความรู้ที่ได้รับจากหน่วยงานมาพัฒนาต่อยอดใน ศพก. เช่น คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ เพื่อใช้ในฟาร์ม เครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ ที่ตากปลาแดดเดียว เครื่องมือเครื่องจักรดัดแปลงเพื่อใช้ในแปลงนา เครื่องล่อแมลง

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์ ประธาน ศพก. ศรีมหาโพธิ ได้ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ และเอกชน เช่น หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมชลประทาน สำนักงานพาณิชย์จังหวัดปราจีนบุรี และภาคเอกชน หน่วยงานการศึกษานอกระบบ และที่เกี่ยวข้อง การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม การทำงานร่วมกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ทำให้เราได้เรียนรู้คุณค่าของการเสียสละเพื่อตอบสนองประโยชน์ส่วนรวม การอุทิศเวลา แรงกาย และความรู้ เพื่อสนับสนุนเกษตรกรและชุมชน เป็นสิ่งที่ไม่หวังผลตอบแทนส่วนตัว แต่เพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง ความร่วมมือ และความยั่งยืนในพื้นที่ การเสียสละนี้สะท้อนถึงความมุ่งมั่น ความรับผิดชอบต่อชุมชน และความรักต่ออาชีพเกษตรกรรม ทำให้ทุกความสำเร็จและความก้าวหน้าของชุมชนเป็นรางวัลที่ทรงคุณค่าที่สุด

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ร่วมคิด สร้างสรรค์ มุ่งมั่นพัฒนา ชาวนาก้าวไกล เกษตรทฤษฎีใหม่ยั่งยืน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินการถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

กระบวนการถอดบทเรียนและเครื่องมือที่ใช้ การถอดบทเรียนจากการทำงานใน ศพก. เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนากิจกรรมในชุมชนมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยเริ่มจาก **การรวบรวมข้อมูล** ทั้งจากการสังเกต การสัมภาษณ์เกษตรกร และการเก็บสถิติผลผลิต ต่อมาเป็น **การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้** (Focus Group Discussion / Workshop) ระหว่างเจ้าหน้าที่ ศพก. เกษตรกร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไขร่วมกัน รวมถึงการใช้ **แผนภาพกระบวนการ (Process Mapping)** เพื่อสื่อสารผลการเรียนรู้ให้เข้าใจง่ายและนำไปปรับใช้ได้จริง สุดท้าย **การจัดทำ รายงานการถอดบทเรียน** เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ความรู้และประสบการณ์สามารถขยายผลไปสู่เกษตรกรรายอื่น ๆ และชุมชนใกล้เคียง ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๓.๑ ปัญหา/อุปสรรค

การมีส่วนร่วมไม่ทั่วถึง เกษตรกรไม่เข้าร่วมเวทีถอดบทเรียน เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาและภารกิจส่วนตัว ข้อจำกัดด้านข้อมูล ข้อมูลผลผลิตหรือข้อมูลการจัดการฟาร์มไม่ครบถ้วน ทำให้การวิเคราะห์ไม่สมบูรณ์ ทักษะการสื่อสารและการจดบันทึก ผู้เข้าร่วมไม่คุ้นเคยกับการเล่าเรื่องหรือสะท้อนประสบการณ์ ทำให้ข้อมูลบางส่วนสูญหาย ทรัพยากรจำกัดอุปกรณ์สนับสนุน เช่น เครื่องมือบันทึก วัสดุอุปกรณ์สำหรับเวทีแลกเปลี่ยน การนำผลลัพธ์ไปใช้จริง บางครั้งบทเรียนที่ถอดออกมาไม่ถูกนำไปปรับใช้หรือติดตามต่อเนื่อง

๓.๒ ข้อเสนอแนะ

เพิ่มการสร้างการมีส่วนร่วม ใช้รูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมกลุ่มย่อย หรือการเล่าเรื่องผ่านสื่อภาพ เพื่อให้เกษตรกรมีส่วนร่วมมากขึ้น จัดระบบการเก็บข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน มีแบบฟอร์มที่ชัดเจน ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น แอปบันทึกข้อมูล พัฒนาทักษะผู้ดำเนินกระบวนการ ให้เป็น “ผู้อำนวยความสะดวกเรียนรู้” (Facilitator) เพื่อให้ถอดบทเรียนได้ลึกและมีคุณภาพ จัดสรรทรัพยากรเครื่องมือที่จำเป็น ติดตามและขยายผล จัดทำรายงานสรุปบทเรียนอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งติดตามการนำไปใช้จริง และเผยแพร่ไปยังเครือข่ายเกษตรกรรายอื่น ๆ

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี

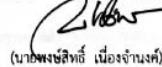
คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี
ที่ ๑ / ๒๕๖๕
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับอำเภอ

ตามคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี ที่ ๔๒๒๒/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓ แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับอำเภอ จำนวน ๗ คณะ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ระดับอำเภอ ให้มีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม และเกิดการเชื่อมโยงการทำงานเครือข่ายด้านการผลิต การตลาด และองค์ความรู้สำคัญต่างๆ ในระดับอำเภอและพัฒนาเป็นศูนย์กลางการทำงานแบบบูรณาการของหน่วยงานภาคีต่างๆ ในระดับพื้นที่ รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรได้ตรงตามความต้องการของเกษตรกรและชุมชน ซึ่งคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ ชุดดังกล่าว มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ๒ ปี นับตั้งแต่วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ และครบวาระการดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕ นั้น

อาศัยอำนาจตามความในระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการบริหารงาน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี ๒๕๖๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ และข้อ ๑๘ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับอำเภอ ขึ้นใหม่ จำนวน ๗ คณะ ตามบัญชีรายละเอียดแนบท้ายนี้ โดยให้คณะกรรมการดังกล่าว มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง และให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ด้าน ศพก.
 ๒. จัดทำแนวทางการพัฒนาและแผนการดำเนินงาน ศพก. ระดับอำเภอ
 ๓. ขับเคลื่อนและเชื่อมโยงการดำเนินงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการของ ศพก. ระดับอำเภอ
 ๔. ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานต่อสำนักงานเกษตรจังหวัด เป็นรายไตรมาส
 ๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายพงษ์สิทธิ์ เนื่องจำนงค์)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี

ประธานคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี

๕. คณะที่ ๕ คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอศรีมหาโพธิ์

๕.๑ นายวิรัตน์ ประยูรพงษ์	เกษตรต้นแบบ	ประธานกรรมการ
๕.๒ นายพิสิทธิ์ แก้วเชื้อ	เกษตรกรผู้นำตำบลบางกุ้ง	กรรมการ
๕.๓ นามนพร ระวังการ	เกษตรกรผู้นำตำบลศรีมหาโพธิ์	กรรมการ
๕.๔ นายบุญเลื่อน พิมพ์รูป	เกษตรกรผู้นำตำบลหาดยาง	กรรมการ
๕.๕ นายควาฟุ้ง สมสกุล	เกษตรกรผู้นำตำบลท่าตูม	กรรมการ

/๕.๖ นางรัตน...

๕

๕.๖ นางรัตนฯ จามวงษ์	เกษตรกรผู้นำตำบลหัวหว้า	กรรมการ
๕.๗ นายปรีชา พันมาก	เกษตรกรผู้นำตำบลหนองโพรง	กรรมการ
๕.๘ นายอภิรักษ์ เข้มมา	เกษตรกรผู้นำตำบลกรอกสมบูรณ์	กรรมการ
๕.๙ นายจำเริญ วงษ์ชัย	เกษตรกรผู้นำตำบลคงกระเทียม	กรรมการ
๕.๑๐ นายโชคชัย พลบุญ	เกษตรกรผู้นำตำบลสัมพันธ์	กรรมการ
๕.๑๑ นายอนัน โสราจิตร์	เกษตรกรผู้นำตำบลบ้านหมาก	กรรมการ
๕.๑๒ นายสายันท์ ธรรมะ	เกษตรกรเครือข่าย ศพก.	กรรมการ
	ด้านประมง	
๕.๑๓ นางสาวรณดา จามบุญ	เกษตรกรเครือข่าย ศพก.	กรรมการ
	ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	
๕.๑๔ นายดี เนตรสี	เกษตรกรเครือข่าย ศพก.	กรรมการ
	ด้านการบริหารจัดการพื้นที่เหมาะสม	
๕.๑๕ นายประเทือง กีบาง	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
๕.๑๖ นายวัชรินทร์ อินทร์สี	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
๕.๑๗ นายไพฑูย์ จิตพล	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
๕.๑๘ นางสาวชนิสรา บุญนา	ผู้แทน ศพก. ตำบลบ้านหมาก	กรรมการ
๕.๑๙ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ที่ได้รับมอบหมาย	สำนักงานเกษตรอำเภอศรีมหาโพธิ์	ผู้ประสานงาน